

Mirka Käsälä & Sonja Niemelä
KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA -PROJEKTI
”Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia”

Opinnäytetyö
CENTRIA AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Joulukuu 2012

Yksikkö Hyvinvoinnin- ja kulttuurin yksikkö	Aika Joulukuu 2012	Tekijä/tekijät Mirka Käsälä & Sonja Niemelä
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA -PROJEKTI. ”Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia”		
Työn ohjaaja Tarja Mäkitalo	Sivumäärä 39 + 49	
Työelämäohjaaja Otto Salo		
Projektioinnäytetyömme on aiheeltaan puhutteleva ja ajankohtainen ja se on suunnattu varhaiskasvatukseen. Sen aiheena on suvaitsevaisuuskasvatuksen lisääminen ja kiusaamisen vähentäminen varhaiskasvatuksessa toiminnallisen projektin muodossa. Projektioinnäytetyön toiminnallinen osuus toteutettiin toukokuussa 2012 kaksipäiväisenä tapahtumana Kokkolan kaupungin kirjaston tiloissa, ja se oli suunnattu päiväkotiryhmille ja lapsiperheille. Se toteutettiin yhteistyössä Kokkolan ulkomaalaistoimiston, Kokkolan koulutuskirjaston, sekä koulumme kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden kanssa, jotka toimivat työryhmänämme tapahtuman toimintapisteillä. Tapahtumaan kutsuimme lapsiryhmiä neljästä eri päiväkodista. Työn tilaajana toimi Kokkolan kaupungin ulkomaalaistoimisto ja sivistystoimi. Projektin tavoitteena oli tuoda suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeys ihmisten tietoisuuteen ja omalta osaltamme tavoitteenamme oli olla vaikuttamassa kiusaamisen vastaisen toiminnan toteuttamiseen ja kehittämiseen. Halusimme tuoda esiin konkreettisia keinoja suvaitsevaisuuden ja kiusaamisen käsittelemiseen lasten kanssa. Kohdejoukoksi muodostuivat 4 - 5-vuotiaat lapset kasvattajineen. Tapahtumamme interventiot käsittelivät erilaisuutta, samanarvoisuutta, kiusaamista ja toisten huomioon ottamista hyödyntäen leikkiä, satuja, pelejä, videoita, ongelmanratkaisua ja aiheeseen liittyviä keskusteluja. Arvioimme projektioinnäytetyön onnistumista ja vaikuttavuutta niin itsearvioinnin, kuin lapsilta, aikuisilta sekä työryhmämme jäseniltä saadun palautteen avulla. Palautteista kävi ilmi, että projektimme koettiin temaltaan tärkeäksi ja ajankohtaiseksi ja että se oli lapsille mielekäs ja opettavainen kokemus. Tämän projektin aikana myös Kokkolan varhaiskasvatuksen kiusaamisen vastaiset suunnitelmat on kehoitettu laadittavaksi jokaisessa päivähoitoyksikössä.		

Asiasanat

erilaisuus, kiusaaminen, lapsi, monikulttuurisuuteen kasvattaminen, samanarvoisuus, suvaitsevaisuuskasvatus, varhaiskasvatus

CENTRIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Unit for Health, Welfare and Culture	Date December 2012	Author Mirka Käsälä & Sonja Niemelä

Degree programme Degree programme of Social Services	
Name of thesis Towards the More Tolerant World- Project. “ All different, all equal”	
Instructor Tarja Mäkitalo	Pages 38+ 49
Supervisor Otto Salo	
The subject of our project is influential and current. It is targeted to early childhood education. Topic of the project is to increase the tolerance education and to reduce bullying in early childhood education by using a functional form of a project. Project thesis was realized as a two days event in May 2012 in city library of Kokkola. It was targeted to kindergarten groups and families with children. We co- operated with immigration office of Kokkola, Centria University of Applied Sciences Library and with our school’s international nurse students who were working in workshops in library as a part of our work group. We invited child groups from four different kindergartens to our event. Our project was ordered by Kokkola Immigration Office and Cultural Services. The goal of this project was to make people understand the importance of tolerance education and we wanted to develop prevention of bullying by offering new actions and concrete procedures when working with children. Target group was 4 - 5 year -old children with their educators. Interventions of our event dealt with differences, equality, bullying and taking care of others by using games, stories, videos, problem solving and conversations. We evaluated how our project thesis succeeded with self evaluation, and feedback from children, adults and members of our workgroups. We found out that people think our project is important and current. It was also a meaningful and educational experience for children. During this project we also found out that the town of Kokkola had recommend to make plans against bullying in every daycare unit.	

Key words bullying, child, childhood, difference, education, equality, multicultural upbringing, tolerant

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TAVOITTEET	3
3 KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- PROJEKTIN TIETOPERUSTA	6
3.1 Näkökulmia suvaitsevaisuuskasvatukseen	6
3.1.1 Suvaitsevaisuuskasvatus osana päivähoitolakia	7
3.1.2 Erilaisuus ja samanarvoisuus	8
3.2 Näkökulmia monikulttuurisuuteen kasvattamiseen	9
3.3 YK:n lastenoikeuksien julistus	10
3.4 Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet	10
3.5 Kiusaaminen varhaiskasvatuksessa	12
4 KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- PROSESSIN KULKU	14
4.1 Projektimme tausta- ajatuksesta ideointiin	15
4.2 Tapahtuman suunnitteluvaihe	16
4.3 Interventioiden sisältö ja tavoitteet	18
4.4 Tapahtumapäivien toteutus	19
5 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET	23
5.1 Lasten palautteiden analysointi	23
5.2 Aikuisten palautteiden analysointi	25
5.3 Työryhmäläisten palautteiden analysointi	27
5.4 Itsearviointi ja ammatillinen kasvu	29
5.5 Aikataulun ja kustannusarvion toteutuminen	32
6 POHDINTA	34
LÄHTEET	38
LIITTEET	
TAULUKOT	
TAULUKKO 1. Projektin tavoitteet	3

1 JOHDANTO

Projektiopinäytetyömme käsittelee suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeyttä ja toteutumista jo alle kouluikäisten lasten kanssa toimiessa. Projektiopinäytetyömme idea sai alkunsa omien kokemustemme myötä varhaiskasvatuksen työkentältä. Olemme kiinnittäneet huomiota erilaisiin ristiriitatilanteisiin ja kiusaamiseen jo pienten lasten keskuudessa. Tulimme yhdessä siihen tulokseen, että suvaitsevaisuuskasvatusta olisi tarpeen lisätä varhaiskasvatuksen kentällä tai ainakin tuoda se ajankohtaisena asiana esille lapsien ja heidän perheidensä arkeen.

Koska monikulttuurisuus on lähellä sydäntämme, halusimme tehdä projektiopinäytetyön, johon voimme ottaa mukaan maahanmuuttajia osaksi työryhmäämme. Varhaiskasvatukseen projektimme suunnataan siksi, koska haluamme molemmat saada lastentarhanopettajan kelpoisuuden.

Perehdyimme valtakunnalliseen, sekä Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja huomasimme, että kummastakaan suunnitelmasta ei löytynyt varsinaisia tavoitteita tai toimenpiteitä suvaitsevaisuuden edistämiseksi varhaiskasvatuksessa. Asiaa on vain sivuttu hieman eri sanoin sisällöllisissä orientaatioissa, osana eettistä orientaatiota.

Kiusaamisen ennaltaehkäisemisestä, tai myöskään kiusaamisen vastaisesta toiminnasta ei ole erillistä mainintaa varhaiskasvatussuunnitelmissa, vaan teksteissä mainitaan muun muassa turvalliset ihmissuhteet, hyvä ilmapiiri, sekä toiset huomioon ottavien toimintatapojen vahvistaminen. Perusopetuslaissa sekä perusopetuksen valtakunnallisessa opetussuunnitelmassa sen sijaan veloitetaan laatimaan suunnitelma kiusaamistilanteisiin puuttumiseksi ja kiusaamisen ehkäisemiseksi. Huolestamme siis nousi, miksei Kokkolan varhaiskasvatuksessa tehdä vielä lainkaan tällaisia suunnitelmia.

Toivomme projektimme olevan hyvä alulle panija niin kiusaamisen vähentämisen kuin erilaisuuden ja ihmisten samanarvoisuuden ymmärtämisen kannalta. Näitä

tärkeitä teemoja pääsimme lasten kanssa käsittelemään kirjastossa järjestettävässä tapahtumassa, niin keskustelujen, leikin, pelien, satujen, videoiden kuin ongelmanratkaisun avulla.

Käytännön osuutemme toteutettiin kaksipäiväisenä tapahtumana Kokkolan kirjaston tiloissa yhteistyössä Kokkolan kaupungin ulkomaalaistoimiston ja Kokkolan koulutuskirjaston kanssa. Tapahtuma piti sisällään seitsemän eri toimintapistettä, jotka kiersimme yhdessä lasten kanssa. Tapahtuman tavoitteena oli vaikuttaa lasten kautta myös tulevaisuuteen, luoden suvaitsevampaa ja yhteistyökykyisempää yhteiskuntaa.

Ulkomaalaistoimisto toimi myös tilaajanamme ja osallistui täten omalta osaltaan projektin kustannuksiin. Valitsimme projektimme toteutuspaikaksi Kokkolan kaupunginkirjaston, sillä sinne on aina avoimet ovet ja täten tapahtumaan pystyi osallistumaan kaikki halukkaat lapsiperheet.

Avaamme opinnäytetyössämme aluksi auki aihetta koskevaa tutkimustietoa ja kirjallisuutta. Perehdymme myös suvaitsevaisuuskasvatusta ja varhaiskasvatusta käsitteleviin lakeihin ja linjauksiin, joihin olemme opinnäytetyömme pohjanneet. Tämän jälkeen lähdemme läpikäymään koko opinnäytetyömme prosessia suunnitteluvaiheesta lopputoteutukseen Kokkolan kaupunginkirjastossa. Itsearviointi osuudessa arvioimme projektimme onnistumista ja omaa ammatillista kasvuamme peilaten osaamistamme myös sosionomin varhaiskasvatuskompetensseihin. Lopussa myös pohdimme tapahtuman toteutumista ja onnistumista suhteessa asettamiimme tavoitteisiin.

2 TAVOITTEET

Projektimme on suunnattu varhaiskasvatukseen, ja näin ollen lapsi on tavoitteidemme keskiössä. Koska asenteet tarttuvat aikuisilta lapsille, suuntaamme tapahtuman lapsiperheille ja päiväkotiryhmille, saaden tapahtumaan tällä tavoin mukaan myös lasten kasvattajia. Lasten vanhemmat ja päiväkotien henkilökunta ovat siis myös yksi projektimme kohdejoukosta. Näin saamme tuotua tärkeää asiaa myös aikuisten tietoisuuteen. Avaamme alla olevassa taulukossa (TAULUKKO 1) auki myös itsellemme asettamamme tavoitteet.

TAULUKKO 1. Projektin tavoitteet

	Lapsi	Lapsiperheet ja varhaiskasvatuksen tahot	Projektipäälliköt Sonja ja Mirka
Prosessi-tavoite	Lapsi saa tapahtumasta mielekkään ja rikastuttavan kokemuksen sekä oppii leikin kautta suvaitsevaisemmaksi.	Perheet ja päiväkotiryhmät pääsevät konkreettisesti osallistumaan järjestämäämme tapahtumaan ja samalla he saavat vaihtelua arkiseen toimintaan.	Opimme rajaamaan suuriakin kokonaisuuksia, kestämaan keskeneräisyyttä, toimimaan pitkäjänteisesti ja kehittämään stressinsietokykyämme.
Oppimis-tavoite	Lapsi oppii pohtimaan omaa suhtautumistaan toisiin ihmisiin leikin, ongelmanratkaisun ja yhdessä toimimisen muodossa.	Saada kasvattajille uusia ideoita ja käytännön työmenetelmiä, joilla suvaitsevaisuuskasvatusta voidaan päivähoidossa ja perheissä toteuttaa.	Syvennämme tietämystämme varhaiskasvatuksesta ja suvaitsevaisuuskasvatuksesta sosionomin ydinkompetenssien sekä varhaiskasvatuksen kompetenssien näkökulmasta.
Tulosta-tavoite	Suvaitsevaisuuden lisääntyminen. → kiusaamisen vähentyminen ja halu toimia kaikenlaisten ihmisten kanssa.	Suvaitsevaisuuskasvatus-tietoisuuden lisääminen niin päivähoidossa kuin lasten kodeissa erilaisin keinoin.	saamme valmiin opinnäytetyön, jolla saamme kelpoisuuden varhaiskasvatuksen työtehtäviin, sekä kokemusta projektin sekä tapahtuman organisoimisesta.

Seuraavaksi käsittelemme projektimme tavoitteita eritellen tulos-, oppimis-, sekä prosessitavoitteet jokaisen kohdejoukon näkökulmasta. Tavoitteidemme kohdejoukot ovat lapsi, lapsiperheet ja varhaiskasvatuksen tahot, sekä me projektipäälliköt.

Prosessitavoitteenamme lasten näkökulmasta on, että he saisivat tapahtumasta mielekkään, rikastuttavan ja opettavaisen kokemuksen, sekä oppisivat lapsille ominaisen tavan kautta suvaitsevaisuutta. Tähän lapselle ominaiseen tapaan toimia sisältyy liikkuminen, tutkiminen, leikki sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Lasten oppimistavoitteena puolestaan on oppia pohtimaan ja mietiskelemään suhtautumistaan toisiin ihmisiin erilaisin keinoin, muun muassa leikin, pelien, ongelmanratkaisun ja yhdessä toimimisen muodossa. Tarkoituksena on, että he joutuisivat itse pohtimaan ja löytämään vastauksia eettisiin kysymyksiin valmiiden vastausten sijaan. Tulostavoitteen näkökulmasta pyrimme lasten suvaitsevaisuuden lisääntymiseen sekä kiusaamisen vähentymiseen tunnekasvatuksen ja erilaisuuden hyväksymisen keinoin. Toivomme, että lapset kirjastosta lähdettyään ottaisivat toiset lapset paremmin huomioon ja mahdollistaisivat jokaisen osallistumisen leikkeihin. Tällä myös osittain ennaltaehkäistäisiin lasten syrjäytyminen päiväkotiryhmästä, sekä muista sosiaalisista ryhmistä.

Lapsiperheille ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle suunnattu prosessitavoite on, että he saavat vaihtelua jokapäiväiseen arkeen osallistumalla kirjastossa järjestettyyn suvaitsevaisuuskasvatustapahtumaan. Oppimistavoitteena heidän näkökulmastaan on, että he saisivat konkreettisia ideoita siihen, miten suvaitsevaisuuskasvatusta voitaisiin toteuttaa kotona ja päivähoidossa. Esillä olevan kirjallisuuden keinoin toivomme kasvattajien myös oma-aloitteisesti kiinnostuvan tapahtumamme aiheita käsittelevästä kirjallisuudesta. Tulostavoitteena puolestaan on suvaitsevaisuuskasvatuksen lisääminen niin kodeissa kuin päivähoidossa, sekä sen tärkeyden ja ajankohtaisuuden ymmärtäminen. Toivomme kasvattajien myös ymmärtävän, että suvaitsevaisuuskasvatuksen tulisi olla osa jokapäiväistä elämää.

Meidän projektipäälliköiden näkökulmasta prosessitavoitteenamme on oppia rajaamaan projektimme sisältöaihe, sekä kestää keskeneräisyyttä ja tiukkaa aikataulua. Tavoitteenamme on myös oppia toimimaan pitkäjänteisesti ja täten kehittämään stressinsietokykyämme. Toivomme, että saisimme hyvän kokemuksen projektityöskentelystä, jolloin opimme hyödyntämään näitä taitoja myös jatkossa. Oppimistavoitteenamme on varhaiskasvatustietoisuuden sekä suvaitsevaisuuskasvatusosaamisen syventäminen. Omaa oppimistamme pyrimme tarkastelemaan sosionomin varhaiskasvatuskompetenssien näkökulmasta. Tulostavoitteenamme on saada aikaan valmis opinnäytetyö, joka on yhtenä osana lastentarhanopettajan kelpoisvaatimuksista. Saamme myös kokemusta sekä projektityöskentelystä, että suurienkin tapahtumien organisoimisesta.

3 KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- PROJEKTIN TIETOPERUSTA

Myötäelämisen kyky, toisen asemaan asettuminen ja sen opetteleminen on avain suvaitsevaisuuteen (Kemppainen-Koivisto & Salmio 2008).

Tässä kappaleessa avaamme projektimme aiheeseen ja toteutukseen liittyviä lähteitä, jotka pohjautuvat opinnäytetyötämme ohjaaviin suurempiin kokonaisuuksiin. Näitä suurempia kokonaisuuksia ovat valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet pitäen sisällään varhaiskasvatuskäsitteiden, sekä suvaitsevaisuuskasvatus, monikulttuurisuuden kasvattaminen ja kiusaaminen päivähoitossa. Olemme avanneet näiden lisäksi varhaiskasvatuksen käsitettä, sekä päivähoitoa ohjaavaa lakia. Kaiken taustana toimii YK:n lasten oikeuksien julistus, joka määrittelee sen, mitkä asiat tulee huomioida suunniteltaessa hoitoa, kasvatusta ja ohjausta lasten parhaaksi.

3.1 Näkökulmia suvaitsevaisuuskasvatukseen

Suvaitsevaisuudella tarkoitetaan toisen ihmisen arvostamista ja aitoa hyväksymistä ja sen perustana voidaan nähdä ihmisarvon kunnioittaminen. Se ei missään nimessä ole sääliä, myöntöväisyyttä, alentuaisuutta eikä vain toisen sietämistä. Se tarkoittaa ihmisten välistä yhdenvertaisuutta ja ihmisarvon kunnioittamista. Kaikki ihmiset ovat erilaisia, mutta samanarvoisia katsomatta ihmisen rotuun, uskontoon, etniseen taustaan, ulkonäköön, ikään tai sukupuoleen. Ihmisarvon ja ihmisyyden kunnioittaminen toimii perustana suvaitsevaisuudelle. (Suomalainen 2012.)

Suvaitsevaisuuskasvatusta tulisi antaa niin kotona, päiväkodeissa, neuvoloissa, kerhoissa kuin perhepäivähoitoryhmissäkin. Kansainvälisyyden ja suvaitsevaisuuden kasvaminen on elinikäinen prosessi, joka alkaa jo varhaislapsuudessa arvojen ja asenteiden muovautumisena. Suvaitsevaisuuskasvatuksen tarkoituksena on

ihmisten erilaisuuden ja samankaltaisuuden ymmärtäminen. Tämä asia tulisi hyväksyä ja sisäistää jo varhaisessa vaiheessa, mikäli pyritään rakentamaan moniarvoista yhteiskuntaa. Ymmärtääkseen erilaisuutta täytyy lapsen tuntea ja hyväksyä oma kulttuuri sekä muiden kulttuurien ja erilaisten ihmisten väliset erot. Kun kyseenalaistamme ja tunnistamme omia toimintamallejamme, itsetuntemuksemme lisääntyy, jolloin ymmärrämme paremmin myös toisiamme. (Kemppainen-Koivisto & Salmio 2008, 10.)

Suvaitsevaisuuskasvatuksen tulee olla osana jokapäiväistä ohjausta, kasvatusta ja opetusta, kuten Kemppainen-Koivisto ym.(2008) toteaa. Se ilmenee mielestämme jo arjen pienissä konfliktitilanteissa, jolloin joudutaan tarkastelemaan oikeaa ja väärää sekä sitä, miltä toisesta tuntuu, jos ei esimerkiksi oteta mukaan leikkeihin tai nimitellään toista ulkoisen olemuksen takia.

Aikuisten tulisi käyttää hyödyksi lasten luontaista tapaa toimia silloin, kun lasten kanssa tutustutaan erilaisiin elämäntapoihin, kulttuureihin ja ihmisiin. Lasten luontainen uteliaisuus vaatiikin avointa suhtautumista näihin asioihin. Aikuisten tulee kannustaa kunnioittamaan toisia sekä suhtautumaan avoimesti erilaisiin ihmisiin. Aikuisten tulee tarjota lapsille konkreettisia välineitä erilaisuuden ja samankaltaisuuden tiedostamiseen ja näistä syntyvien ristiriitojen selvittämiseen. On tärkeää, että lapset saavat kontakteja eri kulttuurien edustajiin, sillä se voi parhaimmillaan luoda pohjan elämysrikkaalle elämälle. (Kemppainen-Koivisto & Salmio 2008, 10–11.)

3.1.1 Suvaitsevaisuuskasvatus osana päivähoitolakia

Vuonna 1973 voimaan astunut päivähoitolaki pitää sisällään tärkeitä tavoitteita suvaitsevaisuuden lisäämiseksi: ”Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoidon tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta” (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36, 2 a §.) Tämän takia halusimme tuoda projektissamme ilmi konkreettisesti sosiaalista

kanssakäymistä erilaisten ihmisten kanssa, tunnekasvatusta vetoamalla siihen miltä toisesta tuntuu, sekä eettistä kasvatusta käsittelemällä oikeaa ja väärää, sekä toisen ihmisen kohtaamista, kunnioittamista ja hyväksymistä.

Päivähoitolaissa mainitaan myös seuraava lause: ”Edistäessään lapsen kehitystä päivähoidon tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen.” (Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36, 2 a §.) Yhteisvastuu on esimerkiksi sitä, ettei ketään lasta jätetä ryhmän ulkopuolelle, kaikki otetaan mukaan leikkeihin ja huolehditaan siitä, ettei kukaan jää yksin. Mielestämme jo varhain aloitettu suvaitsevaisuuskasvatus edesauttaa aikuisia ihmisiä luomaan suvaitsevaista ja kansainvälistä yhteiskuntaa, kun jokaista ihmistä arvostavat arvot opitaan jo ennen kouluikää.

3.1.2 Erilaisuus ja samanarvoisuus

Vaikka ihmiset päällisin puolin ovat kaikki erilaisia, ovat he pohjimmiltaan aivan samanlaisia. Kaikki ovat yhtä tärkeitä. (Tyttö 9.Ik)

”Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia” toimii kantavana sanomana ja iskulauseena läpi koko projektimme ajan. Toivomme, että vähintään tämä sanoma jäisi lasten mieliin.

Lapsi havainnoi jatkuvasti, miten omat vanhemmat suhtautuvat muihin ihmisiin, esimerkiksi sitä pitävätkö he naisia, lapsia, nuoria, ulkomaalaisia tai vaikkapa vammautuneita ihmisiä samanarvoisina. Yhä moniarvoisemmassa yhteiskunnassa lapsen tulisi oppia ymmärtämään erilaisten elämäntapojen ja kulttuurien erilaisuutta. Hänelle tulisi kertoa eri kulttuurien piirteistä avoimesti kuitenkin niiden erilaisuutta korostamatta. Keskusteluissa on hyvä lähteä liikkeelle ihmisten samanlaisuudesta. Lasta tulee motivoida itse pohtimaan ja oivaltamaan valmiiden vastusten sijaan. Jotta lapsi kykenee toisen ihmisen arvostamiseen ja kunnioittamiseen, tarvitsee hän suvaitsevaisen ilmapiirin, jossa on mahdollista olla oma itsensä. (Torikka 2007.)

Se, että lapsi oppii ymmärtämään erilaisuutta, on yksi suvaitsevaisuuskasvatuksen päätavoitteista. Aikuisten on puututtava kiusaamiseen ja sopimattomaan käytökseen tehokkaasti sekä kohdeltava kaikkia lapsia samanarvoisina. Oppiakseen suvaitsevaisiksi lapset tarvitsevat positiivisia kokemuksia erilaisuudesta. Koska lapset ovat luonnostaan uteliaita ja erilaisuus saattaa hämmentää heitä, olisi heidän kysymyksiinsä hyvä vastata mahdollisimman suoraan ja avoimesti. (Torikka 2007.)

Lapselle tulisi selventää, ettei ihmisen ulkonäöllä ole väliä, vaan me olemme kaikki jollakin tapaa erilaisia. Meitä on laihoja, lihavia, vaaleita, tummia, vammaisia ja terveitä. Häntä on muistutettava siitä, että maailmassa asuu suuri määrä erilaisia, eri kansoista tulevia ihmisiä. On tärkeää kertoa lapselle, että jokainen ihminen on erilainen ja tärkeä omana itsenään. (Suomalainen 2012.)

3.2 Näkökulmia monikulttuurisuuteen kasvattamiseen

Monikulttuurinen yhteiskunta pitää sisällään erilaisen kulttuurisen identiteetin omaavia ihmisiä. Näiden identiteettien säilyttäminen vaatii kasvatusta, minkä myötä identiteetti tuodaan vähitellen uuden sukupolven tietoisuuteen. Ilman riittävää arvopohjaa ei kuitenkaan voida toteuttaa monikulttuurisuutta, vaan se vaatii muun muassa suvaitsevaisuutta ja siihen kasvattamista. Monikulttuurinen kasvatusta edellyttää erilaisista taustoista tulevien ja erilaisten ihmisten moninaisuuden sallimista sekä tasa-arvoista vuorovaikutusta, sillä jokaisella ihmisellä on oikeus loukkaamattomuuteen ja arvokkuuteen sellaisena kuin on. Erilaisuutta voidaan siis käsitellä monikulttuurisuuskasvatuksen avulla kohdaten lasten luontainen uteliaisuus. Monikulttuurisuuskasvatusta tulisi näkyä päivähoiton arjessa myös siksi, että sen perusteemat on kirjattu asiakirjoihin, jotka normittavat varhaiskasvatusta. (Hilka, Kallioniemi & Luodeslampi 2005, 79–81; Halme & Vataja 2011, 44.)

Monikulttuurisuuskasvatusta on muun muassa sitä, kun suvaitsevaisuutta ja yhdenvertaisuutta käsitellään päivittäisissä kiusaamista ja kaveruussuhteita koskevissa tilanteissa. Sen suurimpana tavoitteena on tarjota lapsille kielellisiä, kulttuurisia ja etnisiä kokemuksia ja auttaa heitä näin suuremman itseymmärryksen saavuttamiseen. On muistettava, että monikulttuurisuuskasvatusta kuuluu jokaiselle lapselle ja

sen tulisi automaattisesti olla osa jokapäiväisiä tilanteita päivähoitossa. (Halme & Vataja 2011, 43–44.)

Toteutimme monikulttuurisuuskasvatusta konkreettisesti tapahtumassamme osassa toimintapisteiden sisällöllisiä teemoja, sekä myös tuoden kansainvälisiä sairaanhoitajaopiskelijoita tutuiksi lapsille.

3.3 YK:n lastenoikeuksien julistus

YK:n lasten oikeuksien julistus pitää sisällään kymmenen eri periaatetta, joista kohta 10 pitää sisällään veloitteen kasvattaa lapsia suvaitsevaisuuteen. Lasten oikeuksien julistuksessa todetaan:

”Lasta tulee suojella sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat kasvattaa hänessä taipumuksia rodulliseen, uskonnolliseen tai muunlaiseen syrjintään. Häntä on kasvatettava ymmärtämykseen, suvaitsevaisuuteen, kansojen välisen ystävyys, rauhan ja yleismaailmallisen veljeyden hengessä sekä täysin tietäen, että hänen tarmonsä ja kykynsä olisi saatettava palvelemaan hänen lähimmäisiään.” (Lapsen oikeuksien julistus 1959.)

YK:n lastenoikeuksien julistus toimii arvopohjana opinnäytetyöllemme, koska se toimii myös yhtenä osana koko Suomen varhaiskasvatuksen arvopohjaa. Se näkyy myös Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa.

3.4 Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

”Varhaiskasvatus on pienten lasten eri elämänpiireissä tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta, jonka tavoitteena on edistää lasten tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista” (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005). Varhaiskasvatus on vuorovaikutusprosessi, jossa lapsi elämyksellisen, omaehtoisen ja kokemuksellisen toiminnan kautta yhdessä muiden lasten, sekä aikuisten kanssa kasvaa aktiivisena toimijana (Hujala, Puroila, Parrila & Nivala 2007, 11).

Varhaiskasvatuksen ihanteellisena tavoitteena on pyrkiä kehittämään parempaa maailmaa lähtien omasta yhteiskunnasta. Valtakunnallisella varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteilla ohjataan koko Suomen laajuista varhaiskasvatuksen tasa-arvoista toteutumista. Se toimii perustana kunnalliselle päivähoitolle ja kuntien omille varhaiskasvatussuunnitelmille. Sen tavoitteena on turvata laadukas päivähoito ohjaten kehittämään varhaiskasvatuksen sisältöjä, lisätä henkilöstön ammattitaitoa sekä kasvatustietoisuutta. (Stakes 2005,7-8.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden eettinen orientaatio pitää sisällään normi- ja arvomaailmojen kysymyksiä, joita lapsi kohtaa jokapäiväisissä arjen vuorovaikutustilanteissa. Aikuisten tehtävänä on opastaa häntä pohtimaan oikean ja väärän, sekä hyvän ja pahan näkökulmia yhdessä aikuisen kanssa. Jokapäiväisten tilanteiden yhteydessä on hyvä mahdollisuus ottaa puheeksi lasten ikä- ja kehitystason edellyttämällä tavalla oikeudenmukaisuuteen, kunnioitukseen ja tasaveroon liittyviä kysymyksiä. Aikuisten tulee myös tiedostaa omien asenteidensa ja käyttäytymisensä antama merkitys lapsen eettisen kasvun kannalta. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2010; Stakes 2005, 28–29.)

Tutustuttuamme valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden lisäksi myös Kokkolan kaupungin omaan varhaiskasvatussuunnitelmaan huomasimme, että valtakunnallisessa käytetään ”voidaan” sanamuotoa eettisissä ohjeistuksissa, kun taas Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmassa edellytetään asioista puhumista ”tulee” sanan muodossa. Mielestämme oli positiivista huomata, että kaupunkimme omassa varhaiskasvatussuunnitelmassa suvaitsevaisuuskasvatusta pidetään enemmän itsestäänselvyytenä kuin valtakunnallisissa linjauksissa. Täten suvaitsevaisuuskasvatuksen toteutumiselle on enemmän vaatimuksia ja siten paremmat edellytykset.

Lapsille ominainen tapa toimia on yksi osa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteita. Niinpä koemme tärkeäksi hyödyntää projektissamme tätä varhaiskasvatusosaamisen näkökulmaa.

3.5 Kiusaaminen varhaiskasvatuksessa

Mitä ajattelet minusta, sitä luulet minusta sinä olet sellainen minulle, miten minut näet. Usko kuitenkin, että mitä teet minulle, miten kuuntelet minua, sellainen minusta tulee. (Palsio 1994.)

Suomalaista tutkimustietoa ja kirjallisuutta kouluikäisten lasten kiusaamisesta on olemassa runsaasti, mutta sen sijaan alle kouluikäisiä koskevaa tietoa löytyy niukasti. Kansainvälisiä tutkimuksia löytyy joitakin, ja nämä tutkimukset päiväkotikäisten lasten kiusaamisesta ovat osoittaneet, että heidän keskuudessaan ilmenevä kiusaaminen noudattaa samaa kaavaa koulussa tapahtuvan kiusaamisen kanssa. Alle kouluikäisten kiusaamisesta on tehty Suomessa muutamia tutkimusopinnäytetöitä, sekä nyt uusimpana MLL:n ja Folkhälsanin kiusaamisen ehkäisyä alle kouluikäisten lasten parissa -hankkeen tiimoilta tuotettu käsikirja, jonka tavoitteena on myös edistää vanhempien valmiuksia kiusaamiseen puuttumiseen sekä sen ehkäisemiseen. (Kirves & Stoor-Grenner 2010b, 1,7.)

Kiusaamista ei ole aina helppo määritellä, sillä jokainen ihminen kokee eri tavoin sen, mitä kiusaaminen on. Yhden määritelmän mukaan kiusaamisella kuitenkin tarkoitetaan sitä, kun sama henkilö joutuu toistuvia kertoja säännöllisesti negatiivisten tekojen kohteeksi. Kiusaaminen on myös monimuotoista. Se voi olla epäsuoraa, millä tarkoitetaan toisen lapsen sulkemista pois leikeistä, sekä ilkeiden juttujen levittämistä toisille. Kiusaaminen voi olla myös sanallista, kuten suoraa sanallista loukkaamista, nimittelyä ja lällättelyä, sekä fyysistä, kuten tönimistä, potkimista ja lyömistä. Yleisin kiusaamisen muoto päiväkotilasten keskuudessa on jonkun lapsen jättäminen pois leikeistä. (Kirves & Stoor-Grenner 2010b, 6; Salmivalli 2010, 14.)

Kiusaaminen on osa päivähoidon arkipäivää, mutta sen olemassaoloon ei aina ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Sen on todettu vaikuttavan negatiivisesti lapsen kokonaisvaltaiseen kehitykseen ja kasvuun. Jo pienten lasten parissa ilmenevällä kiusaamisella on suora yhteys koulukiusaamiseen. Tämän vuoksi ennaltaehkäisevä työ olisi tärkeää aloittaa jo mahdollisimman varhain päivähoidossa. Kiusaamisella on todettu olevan myös pitkäkantoiset vaikutukset aikuisiän sosiaalisiin suhteisiin, ja tätä kautta lisäten myös sosiaalisen syrjäytymisen riskiä. Se vahingoittaa

myös niin uhrin kuin kiusaajankin vuorovaikutussuhteita pitkällä aikavälillä. Lapsilla, joita on kiusattu jo varhain, on huomattu olevan suurempi riski ahdistuneisuuteen, masentuneisuuteen, heikkoon itsetuntoon, sekä jopa itsetuhoisiin ajatuksiin myöhemmin elämässä. Kiusaajilla puolestaan on korkeampi riski ajautua rikollisuuteen ja jatkaa kiusaamistaan myös myöhemmin elämässään, jos negatiivista käyttäytymismallia ei pysäytetä. (Kirves & Stoor-Grenner 2010a, 1; Sourander, Ronning, Brunstein-Klomek, Gyllenberg, Kumpulainen, Niemelä, Helenius, Sillanmäki, Ristikari, Tamminen, Moilanen, Piha & Ahlqvist 2009.)

Tapa- ja moraalikasvatus on pohjana silloin, kun alle kouluikäisten parissa tehdään kiusaamisen vastaista työtä. Tapakasvatusta hyödynnetään silloin, kun lapselle pyritään opettamaan sitä, miten toisille ihmisille puhutaan ja kuinka toimitaan loukkaamatta muita. Kaiken perustana on, että lapsi oppii kunnioittamaan toisia. Hän omaksuu arvoja, sääntöjä ja tapoja aikuisilta ja juuri siksi aikuisten malli, esimerkki ja keskinäinen vuorovaikutus ovatkin merkittäviä sen kannalta, miten lapsi oppii kunnioittamaan toista ihmistä sellaisena kuin hän on. Kuunteleva ja toista arvostava asenne välittyy lapselle, sillä hän reagoi herkästi siihen, miten toisia kohdellaan hänen ympärillään. (Kirves & Stoor-Grenner 2010, 35–36.)

Kun pienten lasten kiusaamista pyritään ehkäisemään, toimii pohjana lapsen kyky empatiaan ja moraalin luontainen kehittyminen. Nämä kehittyvät niistä malleista, joita lapsi saa ympäristöstään vuorovaikutuksessa muihin ihmisiin, sekä tietysti arjen tilanteissa. Lapsen lähipiirissä toimivien aikuisten vastuulla on tarkkailla lapsen moraalin kehittymistä ja tarpeen tullen panostaa enemmän moraalisten asioiden käsittelyyn yhdessä lapsen kanssa. Tarkoituksena on saada lapsi itse tiedostamaan, miksi toinen asia on sallittua ja miksi toinen asia ei. Eettisten ja moraalisten kysymysten nouseminen keskeiseksi alkaa jo 1-3 vuoden iässä. (Hermanson 2007, 92.) Eettisten ja moraalisten arvojen opettaminen voidaan siis jo aloittaa hyvinkin pienille lapsille.

4 KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- PROSESSIN KULKU

Tämä opinnäytetyön aihe sai alkunsa jo vuoden 2011 keväällä, kun toinen opinnäytetyömme tekijöistäideoi jo kyseistä aihetta edellisen opinnäytetyöparinsa kanssa. Nykyisellä kokoonpanolla aloitimme aiheen jatkotyöstämisen syksyllä 2011. Kunnolla pääsimme projektissamme alkuun vasta joulukuussa 2011, minkä jälkeen aikataulu on ollutkin tiukka. Tilaajan varmistumisen jälkeen pääsimme ideoimaan tapahtuman runkoa, lyömään lukkoon tärkeitä päivämääriä ja hoitamaan käytännön asioita. Suunnitelman työstäminen ja hyväksyttäminen vei suurimman osan aikataulustamme varsinkin, kun interventiorungon piti olla täysin valmis jo ennen hyväksyttämistä. Itse tapahtuman toteutus oli jo päivinä 9.-10.5.2012, minkä suhteen suunnittelu-aika ja työryhmän kokoaminen kärsi hiukan muun muassa opintoihimme sisältyvän harjoittelun takia.

Projektityöryhmäämme kuului 29 koulumme eri kansalaisuutta omaavaa englanninkielistä sairaanhoitaja-opiskelijaa, kahdelta eri vuosikurssilta. Molemmista ryhmistä muutama henkilö oli ryhmään integroituja suomenkielisiä opiskelijoita. Mukana yhteistyössä toimi myös heidän opettajansa, sekä toisen vuoden lähihoitaja-opiskelija Sara Karppi, joka työskenteli meidän lisäksi yhtenä pienryhmän vetäjänä. Englanninkielisen koulutuksen opettaja teki osalle oppilaistaan osallistumisen järjestämäämme tapahtumaan pakolliseksi, opintoihin kuuluvaksi kokonaisuudeksi. Tarkoituksena oli, että heidän suomen kielen taitonsa harjaantuisi ja että he saisivat monikulttuurista näkökulmaa opintoihinsa. Projektin suunnitteluvaiheen viime metreillä halusi myös Mannerheimin lastensuojeluliitto lähteä omalta osaltaan sponsoroimaan tapahtumamme toteuttamista. Saimme heiltä materiaalia järjestämäämme infopöytään sekä julisteita kirjaston seinille. Lisäksi heidän kustantamanaan painettiin 96 kappaletta ”kaikkien kaveri” -pinssejä, jollaisen jokainen tapahtumaan osallistunut lapsi sai muistoksi tapahtuman viimeiseltä toimintapisteeltä.

4.1 Projektimme tausta- ajatuksesta ideointiin

Huolestamme oli herännyt sen suhteen, että jo pienet lapset kiusaavat toisiaan ja jättävät kavereita pois leikeistä muun muassa ulkonäöllisten asioiden vuoksi, minkä vuoksi halusimme vaikuttaa tähän omalta osaltamme toiminnallisen opinnäytetyön muodossa. Lähdimme pohtimaan asioita, joita haluaisimme lasten kanssa käsitellä. Esiin nousi maahanmuuttajanäkökulma, sekä avainsanoina varhaiskasvatus, erilaisuus, samanarvoisuus, suvaitsevaisuuskasvatus, monikulttuurisuuteen kasvattaminen ja kiusaaminen. Halusimme, että lapset pääsisivät pohtimaan toiminnallisten ja lapsille mieluisten pisteiden kautta sitä, kuinka jokainen ihminen on yhtä tärkeä sellaisena kuin on. Halusimme heidän myös ymmärtävän erilaisuutta, erilaisia kulttuureja ja sitä, miltä toisesta tuntuu, jos kiusataan, ja mitä kiusaaminen voi saada aikaan.

2-3-vuotiaat pystyvät jo tiedostamaan ihmisten erilaisuuden. Päivähoidossa tämä saattaa näkyä siten, että he esimerkiksi saattavat kieltäytyä pitämästä kädessä eri ihonvärin omaavaa lasta. 4-5 vuoden iässä lapset tiedostavat erilaisuuden jo niin hyvin, että he saattavat kieltäytyä kokonaan leikkimästä eri maasta tulevan lapsen kanssa. Jotta lapsen asenteet erilaisuutta kohtaan kehittyisivät suvaitsevaisiksi, tulisi kasvattajien opettaa sen vaatimat asenteet, tiedot ja taidot. (Halme & Vataja 2011, 43–44.) Viitaten edelliseen ja omiin kokemuksiimme jo pienten lasten kiusaamisesta, päädyimme valitsemaan ikäryhmäksi noin 4-5-vuotiaat, joille halusimme tapahtuman suunnata. Tämän ikäisiin lapsiin päädyimme siksi, että he kykenevät jo käsittelemään tapahtumaamme liittyviä asioita ja keskustelemaan omista kokemuksistaan. Ann Pleshette Murphyn (2010) mukaan viisivuotias osaa jo ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan paremmin suhteessa pienempiin lapsiin, sillä hän hallitsee jo yli tuhatviisisataa sanaa. Tämän ikäiset osaavat keskustella syvällisemmin kuin aiemmin, ja heillä riittää osuvia huomioita ja fiksua mielipiteitä.

Kun ikäryhmä oli tiedossa, oli helpompaa lähteä suunnittelemaan lasten ikä- ja kehitystasoon sopivaa toimintaa. Halusimme kehittää monipuolisia toimintapisteitä, missä yhdistyisivät niin leikki, keskustelu, sadut, ongelmanratkaisu kuin pelit. Pohjanamme toimi valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja sieltä tärkeänä osana lapselle ominainen tapa toimia.

Projektisuunnitelman työstämisestä asti oli jo selvää, että käyttäisimme Kokkolan kaupungin kirjaston sekä koulutuskirjaston tiloja, koska sinne olisi kaikille avoimet ovet. Otimme yhteyttä koulutuskirjaston työntekijään Hanna-Riina Ahoon, joka toimi kirjaston puolelta yhteyshenkilönämme käytännön asioissa. Hanna-Riina varasi meille kirjaston tilat tapahtuman ajankohdaksi sekä vastasi kysymyksiimme kirjaston resursseja koskevista asioista. Otimme yhteyttä myös kirjaston globaalikasvattajaan Maria Kojolaan, jolta saimme paljon hyödyllistä tietoa ja materiaalia, josta oli hyötyä myös toimintapisteitä suunnitellessa.

Juteltuamme Kokkolan kaupungin ulkomaalaistoimiston toiminnanjohtajan Otto Salon kanssa pohdimme, että olisi ihanteellista osallistaa Kokkolan pakolaisia toimintaamme ja täten edistää heidän kotoutumistaan kaupunkiimme. Ehtona toki oli riittävä suomen kielen taito, sekä valmiudet toimia lasten parissa. Asia lähti eteenpäin niin, että Otto yritti löytää meille sopivia työryhmäläisiä ja ilmoittaa, kun sopiva työryhmä olisi koossa. Tämä ei kuitenkaan lopulta onnistunut, vaan työryhmä löytyi aivan toisesta paikasta ja aivan viime hetkellä. Projektiin osallistui koulumme kansainvälisiä opiskelijoita ja lisäsimme näin ollen samalla myös koulumme sisällä tehtävää kansainvälistä yhteistyötä.

Ideointivaiheessa jo huomasimme aiheemme tärkeyden ja ajankohtaisuuden minä takia halusimme saada näkyvyyttä projektillämme lehtiartikkelin muodossa. Näkyvyys on tärkeää, jotta niin päiväkotien henkilöstö kuin vanhemmat kotona voivat tehdä tavoitteellista työtä sekä suvaitsevaisuuskasvatuksen, että kiusaamisen ehkäisemisen eteen. Usein kun tärkeät aiheet hukkuvat kiireiden keskelle.

4.2 Tapahtuman suunnitteluvaihe

Päätimme ottaa neljä päiväkotiryhmää kaksipäiväiseen tapahtumaamme, kaksi päiväkotiryhmää kummallekin päivälle. Niin voimme ottaa päiväkotien aikataulut huomioon. Aamupäivälle pystyimme ottamaan yhden ryhmän ja iltapäiväksi toisen. Koska kirjasto aukesi vasta kello 10 aamulla, ei aamuun mahtunut enempää kuin yksi ryhmä.

Valitsimme päiväkodit sillä perusteella, että ne olisivat kävelymatkan päässä kirjastosta. Aloitimme yhteydenotot päiväkoteihin ensin soittamalla ja sitten sähköpostitse kertomalla tarkemmin projektistamme. Myöhemmin vielä varmistimme ryhmien osallistumisen ja osallistumismäärän soittamalla tarkistussoitot jokaiseen päiväkotiin. Tässä vaiheessa varmistimme myös sen, saako lapsia kuvata opin- näytetyötämme varten. Mainitsimme myös mahdollisen lehdistön läsnäolon.

Tapahtuman järjestäminen oli kaiken kaikkiaan suurempi urakka, kuin olimme osanneet kuvitella. Projekti sisälsi runsaasti erilaisia valmisteluja. Oli tehtävä yhteistyösopimukset niin koulutuskirjaston kuin ulkomaalaistoimiston kanssa. Lisäksi oli haettava tutkimusluvut, saatava kokoon työryhmä, pidettävä heille infotilaisuus englanniksi (LIITE 5), sekä jaettava heille sopivat työtehtävät lukuisten kokoontumisten ohessa. Oli myös hoidettava työryhmälle luvattu kahvitus viereisessä konditoriassa sekä tehtävä heille kahviliput. Tilaajaan oli myös pidettävä säännöllisesti yhteyttä ja hoidettava kirjaston päässä kaikki järjestelyt. Meidän oli etsittävä ja työstettävä sopivaa materiaalia interventioihimme ja tapahtumapaikan koristeluun, sekä pyydettyä Tulliharjun päiväkodin esikoululaisia piirtämään kirjaston seinille aiheeseen sopivia töitä. Oma työnsä oli myös tapahtuman rekvisiitan purkamisen jälkeenpäin.

Tapahtumaamme oli myös mainostettava lehdessä lehtiartikkelin muodossa (LIITE 10). Meidän oli tehtävä mainokset tapahtumastamme (LIITE 9) ja jaettava niitä suurimpaan osaan kaupunkimme päiväkodeista. Työmäärää lisäsi myös se, kun painoimme lapsille jaettavat pinssit ja suunnittelimme yksityiskohtaisesti kunkin toimintapisteen sisällöt. Palautelomakkeet oli suunniteltava ja tehtävä niin lapsille kuin päiväkodin henkilöstölle ja vanhemmille, sekä englannin kielellä myös työryhmäläisillemme. Järjestelyihin liittyi myös paljon muita yhteydenottoja ja asioiden uudelleen työstämistä silloin, kun kaikki ei mennytkään niin kuin oli aiemmin suunniteltu.

4.3 Interventioiden sisältö ja tavoitteet

Projektimme toiminnallinen osuus toteutettiin 9.-10.5.2012 välisenä aikana kokopäiväisenä tapahtumana. Kierrokseen kirjaston tiloissa sisältyi kaiken kaikkiaan seitsemän eri pistettä, joista taltioimme kuvia liitteeksi. (LIITE 8). Alkuperäisten suunnitelmien mukaan pisteitä oli kahdeksan, mutta joustava leikityspiste jäi kokonaan pois sen tarpeettomuuden takia, sillä odottelu-aikaa jäi lapsille suunniteltua vähemmän koska päiväkotiryhmien koot olivat ilmoitettua pienemmät.

Intervention eli yhden toimintapisteen kesto oli n. 5-10 minuuttia. Halusimme suunnitella toimintapisteistä mahdollisimman monipuolisia ja toiminnallisia ylläpitääksemme lasten keskittymisen ja mielenkiinnon koko kierroksen ajan.

Ensimmäisellä pisteellä kysyimme lasten nimet, esittelimme itsemme sekä käsinuken, jonka tarinan kautta koko kierros lähti liikkeelle. Toisen pisteen tarkoituksena oli aiheita käsittelevien muumivideoiden kautta johdattaa lapset käsiteltäviin aiheisiin, ja herättää heidät pohtimaan kiusaamiseen, erilaisuuteen ja anteeksi antamiseen liittyviä asioita. Tämän pisteen tarkoituksena oli saada lapset ymmärtämään, miltä kiusaaminen toisesta tuntuu ja miksi on tärkeää olla kaikkien kaveri.

Kolmannella pisteellä luettiin lapsille satu aiheena erilaisuus, syrjintä ja tasa-arvon kysymykset. Johdattelimme sadun jälkeen lapsia erilaisten kysymysten avulla pohtimaan sadun tapahtumia, sekä siihen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Tämän pisteen tarkoituksena oli saada lapset ymmärtämään, että kaikki ihmiset ovat erilaisia mutta samanarvoisia riippumatta ulkonäöstään tai sukupuolestaan.

Neljännellä pisteellä kerrottiin tarina erilaisista ihmisistä. Siellä katseltiin myös erilaisten ihmisten kuvia sekä keskusteltiin siitä, kuinka voi olla kaveri myös erilaisena pitämälleen ihmiselle. Pisteen tarkoituksena oli myös konkreettisesti tuoda ilmi, kuinka meissä ihmisissä on samanlaisia, mutta kuitenkin myös erilaisia piirteitä.

Viidennellä pisteellä lapset saivat valita kysymystä vastaavan lapsen kuvan lattialle levitetyistä korteista. Ideana oli, että he tunnistaisivat erilaisia ihmisiä, tunteita ja luonteenpiirteitä. Kuvien joukossa oli myös kuva kiusaajasta ja kiusatusta, joiden avulla keskusteltiin myös siitä, millaisia tunteita heillä voi olla.

Kuudennella pisteellä oli karttapallo, mihin lapset saivat liittää kuvia erimaalaisista ihmisistä. Sen ideana oli tarkastella maapallon suuruutta ja ymmärtää se, kuinka paljon erilaisia ihmisiä maapallolle mahtuu ja kuinka erimaalaisia ihmisiä voi asua myös täällä Suomessa.

Viimeinen piste piti sisällään lapsille suunnattuja kysymyksiä, jotka niin sanotusti kokosivat yhteen kaikki kierroksen aikana opitut asiat. Näillä kysymyksillä myös tietoisesti seurattiin sitä, olivatko lapset sisäistäneet haluamamme asiat. Sitä mukaa kun lapset vastasivat kysymyksiin oikein, saivat he aina yhden ison palapelin palan. Kun kaikki palat oli kerätty, saivat he yhteisvoimin koota suuren palapelin lattialle. Valmiista palapelistä muodostui kuva maapallosta erilaisine ihmisineen sekä iskulauseemme: ”Kaikki erilaisia, kaikki samanarvoisia”. Tämä antoi tapahtumallemme sopivan lopetuksen yhdessä käsinuken kiitosten myötä. Liitteenä tapahtuman interventiorunko (LIITE 4.)

4.4 Tapahtumapäivien toteutus

Ensimmäinen tapahtumapäivä alkoi pienessä kaaoksessa, koska saimme työryhmämme lopullisen kokoonpanon tietoomme vasta kahta päivää ennen, eikä meillä ollut tarkasti selvillä kunkin ryhmäläisen vastuualuetta. Emme myöskään ehtineet tutustua työryhmämme jäseniin ja jotkut heistä näimme vasta ensimmäistä kertaa paikan päällä tapahtumapaikalla. Olimme valmiiksi jakaneet ennen tapahtumapäivien ajankohtaa työryhmämme jäsenet aamu- ja iltapäivävuoroihin. Tämä oli alun perin heidän opettajansa toive.

Ensimmäinen tapahtumapäivä alkoi niin, että me projektipäälliköt sekä Sara Karppi saavuimme järjestelemään paikkoja kuntoon kirjastolle ennen sen aukeamista. Olimme ohjeistaneet Karppia kaikissa mahdollisissa asioissa niin, että hän pystyisi tiukan paikan tullen toimimaan oikeana kätenämme ja ohjeistamaan työryhmäläisiä toimintapisteillä.

Olimme vastaanottamassa työryhmämme jäseniä kirjaston aulassa, missä jaoimme heidät omiin toimintapisteisiinsä ja vastasimme viime hetken kysymyksiin. Vie-

lä tässä kohtaa tuli hieman muutoksia työtehtäviin, mikä vaati työryhmältämme todellista joustavuutta. Saatuamme heidät opastettua omille toimintapisteilleen, saapuikin jo ensimmäinen päiväkotiryhmä kirjaston aulaan. Meidän ensimmäinen tehtävämme ryhmien saapuessa oli ohjata heidät naulakoille ja avustaa lapsia riisumistilanteessa.

Jokaisen lapsen yksilöllisessä huomioimisessa suuri ryhmäkoko muodostuu ongelmalliseksi, koska hiljaiset lapset jäävät helposti ryhmän ulkopuolelle (Cantell 2010, 70). Tämän vuoksi esiteltyämme itsemme jaoimme päiväkotiryhmän kahteen pienryhmään, joiden kanssa aloitimme toimintakierroksen etenemisen viiden minuutin välimatkalla toisiimme. Odotellessa jälkimmäinen ryhmä sai väritellä värityskuvia, joita he sitten saivat jatkaa kierroksen jälkeen.

Kierroksen kokonaispituus oli odotettua lyhyempi, mikä oli positiivinen yllätys, sillä pelkäsimme sen venyvän liian pitkäksi. Toimintapisteillä yhdistyivät sopivasti niin työryhmäläisten kuin meidän ryhmän vetäjien välinen yhteistyö lapsia ohjatessa, lukuun ottamatta muutamia työryhmän jäseniä, joilla suomen kielen taito oli hyvin vähäinen. Tällöin me ryhmänvetäjinä vastasimme täysin toimintapisteen sisällön ohjaamisesta. Pidimme kuitenkin huolen, että pisteellä oli vähintään esitteli itsensä ja kertoi, mistä maasta on kotoisin. Se, että kaikilla pisteillä ei ollut riittävää suomen kielen taidon omaavaa henkilöä johtui siitä, että ryhmäläisille ilmaantui yllättäviä koulutunteja, jotka estivät heidän paikalla olonsa. Tämä johti siihen, että jouduimme siirtämään joitakin kielitaidottomia vaativammille toimintapisteille. Näin ollen jouduimme vetämään joidenkin pisteiden toiminnan itse.

Pieneksi yllätykseksi muodostui se, että emme olleet tajunneet ottaa huomioon sitä, miten pisteiden kestot vaihtelivat ja siten toisena tuleva pienryhmä joutui välillä odottelemaan vuoroaan seuraavalle pisteelle. Näimme kuitenkin odottelussa hyvänkin puolen, sillä silloin ehdimme käsitellä yhdessä lasten kanssa edellisen toimintapisteen teemoja ja keskustella niistä rauhassa. Muutenkin tapahtumamme ideana oli osallistaa lapsia vastavuoroiseen keskusteluun ja saada heidät itse pohtimaan käsiteltäviä asioita. Koimme myös käsinuken roolin onnistuneena ideana, sillä sen tarina nivoi yhteen kokonaisuuden ja teki siirtymävaiheista luontevampia. Käsinuken tarina toi myös tapahtumalle onnellisen lopun ja antoi lapsille hyvän

opetuksen. Se osallisti myös lapsille mieluisalla tavalla heitä mukaan pohdintoihin. Vuorikosken ja Rekolan (2007) mukaan osallistavalla pedagogiikalla tarkoitetaan opetuksellista lähestymistapaa, jossa opetus ymmärretään kasvattajan ja lasten väliseksi yhteistyöksi. Lasten aito osallistuminen edellyttää vastavuoroista oppimista ja molemminpuolista vuorovaikutusta.

Onnistuneesta aamupäivästä huolimatta hiukan harmitti, että iltapäivisin päiväkotiryhmien jälkeen tapahtumaan osallistui vain muutamia lapsia perheineen. Tämä oli harmillista siksi, että iltapäivävuorossa olleille työryhmäläisille ei tullut paljon lapsi-kontakteja. Heille muodostui näin ollen myös runsaasti odotteluaikaa. Työmäärä ei näin ollen jakautunut kaikkien työryhmäläisten kesken tasan. Tämä oli kuitenkin asia, mihin emme olisi voineet vaikuttaa. Työryhmäläiset olivat kuitenkin vähäisestä osanotosta huolimatta tosi iloisia pienestäkin kontaktista lapsiin ja motivoituneita hoitamaan oman osuutensa kiitettävästi. Mainostimme kuitenkin tapahtumaa niin paljon, kuin resurssit antoivat periksi. Koska huomasimme perheiden vähäisyyden, yritimme jakaa mainoksia vielä kirjaston sisällä oleville perheille seuraavaa päivää varten tai pyytää heitä seuraavalle toimintakierrokselle mukaan.

Toinen tapahtumapäivä eteni saman kaavan mukaan, mutta sujuvammin, sillä jokainen hallitsi jo oman tehtävänsä ja oli varmempi otteissaan, koska tiesi, mitä tehdä. Myöskään poissaoloja koulun takia ei enää toisena päivänä ollut, mikä mahdollisti jokaisen työryhmäläisen paikalla olon.

Toisena päivänäkään ei ollut niin suurta perheiden osallistujamäärää, kuin olisimme toivoneet. Vaikkakaan perheet eivät kierrokselle lähteneet, olivat he kiinnostuneita kirjainfostamme, johon oli koottu aihettamme käsittelevää kirjallisuutta, mukaan otettavia esitteitä ja iskulauseemme omaavia tarroja. Vanhemmat olivat myös iloisia siitä, että tällainen tärkeä tapahtuma järjestettiin ja että lapset saivat mukaansa myös konkreettisen muiston päivästä.

Kaiken kaikkiaan kaksipäiväinen tapahtumamme oli suuritöinen, mutta antoisa. Onnistumisen kokemuksia oli runsaasti pienistä vastoinkäymisistä huolimatta. Huomasimme kahden päivän aikana, kuinka tärkeää oli suunnitelmista joustaminen silloin, kun tajusimme, että jokin aiemmin suunnittelemamme ei olisi toiminut

sellaisenaan. Oli tärkeää, että meistä molemmat olivat sisäistäneet tapahtumapäivän rungon niin, että pystyimme toimimaan saumattomasti niin yhteistyössä kuin omillamme muita ohjaten.

5 ARVIOINTI JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Arvioimme projektipinnäytetyömme onnistumista niin paikan päällä kerätyn palautteen kuin työryhmältämme saadun palautteen perusteella. Paikan päällä keräsimme palautteen lapsilta hymiölomakkeen avulla. (LIITE 6) Vanhemmilta sekä päiväkodin henkilökunnalta keräsimme laajemman sanallisen palautteen sekä paikan päällä että hakemalla tapahtumassa annetut lomakkeet myöhemmin päiväko- deista. (LIITE 6) Näin toimimme siksi, että henkilökunnalla olisi kunnolla aikaa pa- neutua palautelapun täyttämiseen. Työryhmältä keräsimme palautteet tapahtuman ajankohdan jälkeisellä viikolla, jolloin jaoimme samalla myös osallistumistodistuk- set (LIITE 7).

Saimme lapsilta palautteita yhteensä 55 kappaletta, mikä täsmäsi lasten kävijä- määrään. Aikuisilta palautteita tuli yhteensä yhdeksän kappaletta, mikä taas oli neljä kappaletta vähemmän kuin heitä kävi. Tämä johtui siitä, että jotkin päiväkodin työntekijät olivat täyttäneet yhdessä vain yhden palautelapun, vaikka olimme jaka- neet jokaiselle henkilökohtaisen version. Työryhmältämme saimme yhteensä 11 englanninkielistä palautetta, mikä oli 18 vähemmän, kuin odotimme. Jätimme pa- lautteen annon työryhmäläisten omalle vastuulle, koska meillä ei ollut heidän kou- lutuntiensa takia resursseja valvoa palautteiden täyttämistä. Tämän vuoksi osa joko unohti lapun palauttamisen tai ei täyttänyt sitä lainkaan. Keräsimme jätetyt lomakkeet koulumme käytävällä olevasta palautelaatikosta viikon sisällä.

5.1 Lasten palautteiden analysointi

Lasten palautteiden kerääminen tapahtui aikuisten avustuksella toimintakierroksen viimeisellä pisteellä. Osa lapsista täytti lomakkeen vasta päiväkodille saavuttuaan aikataulujen vuoksi. Nämä lomakkeet noudimme samalla, kun haimme päiväkodin henkilökunnan täyttämät palautteet ja siksi se ei aiheuttanut ylimääräistä työtä.

Tarkoituksena oli, että lapsi värittäisi mielipidettään vastaavan hymiön kolmesta eri kysymyksestä. Hymiövaihtoehtoja oli jokaisen kysymyksen alla kolme, joista iloi-

nen tarkoitti kyllä, totinen ehkä/ en tiedä, sekä surullinen, joka tarkoitti ei. Lapsen mielipide haluttiin kuulla siitä, oliko tapahtumassa kivaa ja oliko tapahtuma hänelle mieluinen, ottaisiko hän jatkossa kaikki mukaan leikkeihin, sekä ovatko kaikki ihmiset hänen mielestään yhtä tärkeitä. Palautteen viimeisessä kohdassa lapsi sai omin sanoin kertoa, miksi toisia ei saa kiusata, ja aikuinen kirjasi tämän sanasta sanaan ylös.

Käytyämme lasten palautteita läpi huomasimme iloksemme, että eniten oli vastauksia, joissa kaikkiin kohtiin oli väritetty hymynaama. Näitä vastauksia oli yhteensä 41 kappaletta. Kolmessa vastauksessa lapset vastasivat muuten hymynaamoin, mutta heidän mielestään kaikki ihmiset eivät välttämättä olleet yhtä tärkeitä, tai he eivät osanneet sanoa mielipidettään asiaan. Kuusi kappaletta vastanneista lapsista vastasi muuten hymynaamoin, mutta he eivät olleet varmoja, voisivatko jatkossa olla kaikkien kavereita. Kaksi kappaletta vastanneista oli sitä mieltä, että ovat jatkossa kaikkien kavereita, mutta eivät olleet varmoja siitä, oliko tapahtumassa niinkään kivaa, eivätkä siitä, ovatko kaikki ihmiset yhtä tärkeitä. Yksi lapsista oli sitä mieltä että tapahtumassa oli kivaa, mutta ei ollut varma siitä, onko jatkossa kaikkien kaveri, eikä siitä ovatko kaikki ihmiset yhtä tärkeitä. Kaksi vastanneista lapsista halusi olla jatkossa kaikkien kavereita, mutta heidän mielestään kaikki ihmiset eivät missään nimessä ole yhtä tärkeitä. He eivät olleet varmoja myöskään siitä, viihtyivätkö he järjestämässämme tapahtumassa.

Puolet vastanneista lapsista oli sanallisen palautteen perusteella sitä mieltä, että toisia ei saa kiusata, sillä muuten tulee paha mieli. Lisäksi seitsemässä vastauksessa oli kerrottu, että kiusaamisesta seuraa paha mieli, mutta kerrottu siitä vielä laajemmin. Yhdeksän vastanneista oli sitä mieltä, että kun toista kiusataan, niin kiusattua itkettää, hän tulee surulliseksi tai hänestä ei tunnu kivalta. Kolme vastanneista vetosi siihen, että voi sattua fyysisesti, ottaa kipeää ja saada haavan. Neljä lapsista oli sitä mieltä, että kiusaajan on tärkeää pyytää anteeksi. Heistä kaksi mainitsi myös sen, että jos kiusaaja ei pyydä anteeksi, on aina kerrottava aikuiselle. Mukana oli myös neljä palautetta, jossa lapset eivät olleet sanoneet mielipidettään laisinkaan.

Kaiken kaikkiaan suurimmasta osasta palautteita kävi ilmi, että tapahtumamme oli onnistunut ja lapsilla oli hauskaa. Pääsimme siten tavoitteisiimme sen suhteen,

että lapset niin vastausten kuin suullisen palautteen perusteella olivat ymmärtäneet ainakin kyseisessä tilanteessa, miksi toisia ei saa kiusata ja että kaikki ihmiset ovat yhtä tärkeitä sellaisina kuin ovat. Näin ollen toivomme edenneemme tavoitteissamme hieman kohti suvaitsevaisempaa maailmaa.

5.2 Aikuisten palautteiden analysointi

Lasten vanhemmille ja päiväkotien henkilökunnalle suunnattu palautelomake piti sisällään kaksi osiota. Alussa oli taulukko, johon he saivat ympyröidä jokaista kohtaa kuvaavimman vaihtoehdon arvosanoin yhdestä vitoseen. Arvioitavia kohtia oli yhteensä kahdeksan ja niissä kysyttiin muun muassa tapahtuman mielekkyyttä ja kestoja, tapahtuman laatua sisällöltään sekä ryhmän vetäjien ohjaustaitoja ja innostavuutta. Tämän jälkeen oli kolme avointa kysymystä, joista saimme kattavan sanallisen palautteen. Palautelomakkeen tarkoituksena oli kerätä tietoa tapahtuman tärkeydestä, mielekkyydestä, kestosta, ryhmän vetäjien ohjaustaidoista ja innostavuudesta, tapahtuman sisällön mielekkyydestä sekä tapahtuman hyvistä ja kehitettävistä puolista yleisesti. Osa kasvattajista oli mielestämme tajunnut hienosti hyödyntää myös avoimet kysymykset rakentavan palautteen antoon.

Lähdimme käymään aikuisilta saatuja palautteita läpi niin, että kävimme palautelapun alussa olleen taulukon arvosanat läpi laskien kunkin kohdan keskiarvon. Kirjasimme ylös myös jokaisessa kohdassa useimmin toistuneen arvosanan havainnollistaaksemme paremmin kokonaiskuvaa.

Tapahtuman tarpeellisuus, mikä oli yksi projektimme lähtökohta ja minkä tärkeyden toivoimme muidenkin ihmisten tiedostavan, nousi aikuisten palautteista eniten esille. Olemme iloisia siitä, että lasten vanhemmat ja päiväkodin henkilökunta pitivät tapahtumamme aiheita erityisen tärkeinä ja ajankohtaisena. Toisena asiana, josta saimme hyvää palautetta arvioiden perusteella, nousi meidän pienryhmien vetäjien ryhmänohjaustaidot. Tapahtuma koettiin myös yleisesti ottaen mielekkääksi, mistä olemme tosi iloisia. Kaiken kaikkiaan kun kävimme läpi arvosanoja, nousi yleisimmin toistuviksi numeroiksi H4 ja K5. Tämä toi tunteen siitä, että päällisin puolin tapahtuma oli onnistunut kokonaisuus.

Alle olemme keränneet joitakin lainauksia vapaa sana osiosta kysymyksittäin:

1. Koetko tapahtuman herättäneen teidät keskustelemaan enemmän kaikkien ihmisten samanarvoisuudesta?

Kyllä varmasti. Jonkin verran on tullut jo puhuttuakin, mutta ei niin hyvin. Tämä oli oikein hyvin.

Ei erityisesti. Teemme sitä päivittäin muutenkin arjen tilanteissa.

Kyllä! Ajankohtainen asia tuli lasten kanssa kiinnostavalla tavalla!

Kyllä. Jo etukäteen pohdittiin erilaisuutta päiväkodissa, miten erilaisilta näyttämme jne.

Ollaan puhuttu paljon asiasta. On ajankohtainen.

Kovasti pisti lapset keskustelemaan ja kertomaan omia mielipiteitä erilaisuudesta välipalapöydässä. Tuli hyviä ja osuvia kommentteja!

2. Tapahtuman hyvät puolet. Vapaa sana:

Lapset näkevät erimaista tulevia ihmisiä ja pääsevät heidän kanssaan juttelemaan. Ei kaduilla niin uskalla mennä vieraiden kanssa juttelemaan.

Hyvä, että tapahtumassa oli oikeasti mukana ihmisiä eri kansallisuuksista. Tapahtuman kesto oli sopiva.

Aihe on tarpeellinen. Aihetta on päässyt eri kantilta käsittelemään.

Hyvä aloitus, muumivideot saivat lapset heti keskittymään aiheeseen. Myös ”oikeiden” lasten etsiminen kuvista vihjeiden avulla oli hauska tehtävä.

Oli mukavaa ja jännittävää käyttää kirjaston tiloja! Mukava, että sai fyysisesti kulkea välillä. Lapset jaksoivat keskittyä paremmin! Erittäin hyvät tilat järjestää lapsille toimintareittejä ja -pisteitä. Hyvä, että tapahtuma oli toiminnallinen.

Paikkana kirjasto oli hyvä. Lapset tykkäsivät eri toimintapisteistä. Henkilöt pisteissä olisi saanut olla enempi ”mukana”, kertoa itsestään muutakin, kuin nimen (omalla kielellään).

Samverkan vid jordgloben var trevlig. Bra tema men mer aktiviteter behörs från barnens side.

3 Tapahtuman kehitettävät puolet. Vapaa sana...:

Rohkaista pisteessä olevia ihmisiä juttelemaan enemmän. Ihan vaikka vapaata keskustelua.

Saisiko esim. maahanmuuttajia vielä isompaan rooliin, olisi kiva vaikka kuulla heidän kieltään ym.

Pisteitä oli liikaa, eikä syventymistä eri pisteiden ”ohjelmaan” Eli vähempi pisteitä ja syvällisemmin eri asioita = keskustelua.

Erimaista tulleiden ihmisten kokemukset, nimet ja oman kulttuurin (eroavaisuudet) kertomista.

Flickorna var för små 2 år & 4 år. De orkade inte koncentrera sig så bra om berättelsen är för svår.

Kaiken kaikkiaan olimme iloisia siitä, että saimme niin hyvää kuin rakentavaakin palautetta turhaa kaunistelematta. Olemme samaa mieltä siitä, että maahanmuuttajat pisteillä olisivat voineet osallistua enemmän toimintaan. Tämä ei kuitenkaan onnistunut, koska emme saaneet mukaan tarpeeksi hyvin suomen kieltä osaavia maahanmuuttajia, niin kuin olimme alun perin suunnitelleet. Joistakin päiväkodeista olisimme toivoneet kattavampaa palautetta, koska joitakin tyhjiä kohtia ja useita lyhyitä lauseita löytyi.

5.3 Työryhmäläisten palautteiden analysointi

Työryhmäläisten palautteiden osalta olimme hieman pettyneitä siihen, että saimme niitä takaisin vähemmän, kuin olisimme odottaneet. Vastauksia tuli takaisin alle puolet pyydetyistä palautteista.

Koska suurin osa työryhmäläisistä hallitsi paremmin englannin kuin suomen kielen, päätimme tehdä lomakkeet heille englanniksi. Kaikki kuusi kysymystä olivat luonteeltaan vapaasanaisia, millä toivoimme saavamme mahdollisimman kattavan ja yksityiskohtaisen palautteen. Halusimme rehellistä palautetta siitä, miten työryhmäläiset kokivat meidät projektipäällikköinä, mitä mieltä he olivat ideastamme

ylipäättään ja kuinka he kokivat tapahtuman onnistuneen niin heidän näkökulmas-
taan kuin meidän suoritustamme arvioiden.

Kysyessämme työryhmäläisiltämme sitä, miten tapahtuma oli heidän mielestään
organisoitu, saimme enimmäkseen positiivista ja rakentavaa palautetta:

The organizers grouped students based on different finnish level into
different programme area. And the organizers told the area that where
to do the programme for each person.

I think the first day was little bit confusing but, the second day went
well.

Palautteiden joukosta löytyi ainoastaan yksi negatiivissävvyinen kommentti, mistä
myönnämme olevamme itsekin samaa mieltä:

Information was a bit messy and came a bit late.

Kysyessämme työryhmäläisiltämme yleisesti mielipidettä tapahtumasta hämmen-
nyimme siitä, kuinka vastausten mielipiteet vastasivat omia mielipiteitämme tapah-
tuman onnistumisesta. Moni koki vuorovaikutuksen lasten kanssa olleen onnistu-
nutta ja tärkeää tavoitteidemme kannalta, mutta monen mielestä heitä olisi saanut
olla enemmän myös iltapäivisin. Tässä muutamia esimerkkejä vastauksista:

I liked the concept "The theme". I hope everybody once involved take
it into practice also making world better place to live.

I enjoyed different students from different countries tried together to
make the every single programme continued smoothly.

Childrens' prescence. Their eagerness to participate.

Pohdiskeltuamme palautteiden riittävyttä, kysymysten monipuolisuutta sekä pa-
lautteen keräämisen aikataulua tulimme siihen tulokseen, että onnistuimme tyydyt-
tävästi, mutta paremminkin olisi voinut mennä. Saimme kyllä riittävän ja kattavan
palautteen, mutta aikataulujen vuoksi esimerkiksi tilaajaltamme pyytämä palaute
jäi saamatta ennen kirjoitusvaihetta. Kysymysten koimme kuitenkin antaneen riit-
tävän tiedon meidän osaamisestamme, projektin onnistumisesta ylipäättään sekä
projektin organisointitaidoistamme. Mielestämme olisimme voineet hieman aiem-
min miettiä sitä milloin ja miten palautteet kerätään, jottei se olisi mennyt niin viime
hetkeen työryhmäläisten osalta. Tämän seurauksena osa työryhmäläisistä jätti

palautteen antamatta. Mielestämme olisi ollut tärkeää myös painottaa päiväkotien henkilökunnalle sitä, kuinka tärkeä osa palautteet ovat opinnäytetyötämme ja täten he olisivat ehkä panostaneet palautteen antoon kattavammin ja yksityiskohtaisemmin.

5.4 Itsearviointi ja ammatillinen kasvu

Koemme kasvaneemme projektiopinnäytetyömme myötä niin rohkeammiksi ja avoimemmiksi uusia haasteita kohtaan, kuin pitkäjänteisimmiksi pitkäkestoisen prosessimme myötä. Opimme joustamaan suunnitelmisamme jatkuvasti muuttuvissa tilanteissa ja toimimaan yhteistyössä niin eri-ikäisten kuin eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa. Koemme monikulttuurisuusosaamisemme kehittyneen matkan varrella ja tunnemme työskentelyn monikulttuurisessa työryhmässä entistä luontevammaksi. Myös englannin kielen taitomme on kehittynyt projektin myötä.

Tunnumme kasvaneemme ammatillisesti, erityisesti varhaiskasvatusosaamisen osalta. Olemme saaneet uudenlaista otetta lapsiryhmän ohjaamiseen, lapsiperheiden kohtaamiseen, sekä kehityimme suunnittelemaan lapsen ikä- ja kehitystasoa vastaavaa toimintaa. Onnistuimme kiittävästi pitämään lapsiryhmiä koossa sekä toteuttamaan siirtymätilanteet luontevasti ja joustavasti. Myös luovuutemme pääsi tämän projektin myötä valloilleen, esimerkiksi tapahtuman sisältöjen ja tilanteiden muuttuessa paikan päällä. Seuraavissa kappaleissa arvioimme varhaiskasvatusosaamistamme sosionomin varhaiskasvatuskompetensseja peilaten.

Yhteiskuntaosaamisen näkökulmasta projektimme vahvisti lasten oikeuksien toteutumista, sekä hyvää elämää yhteiskunnassamme. Lähtökohtanamme kun oli kiusaamisen ja syrjimisen vähentäminen, sekä ihmisten tasa-arvoisuuden korostaminen. Projektimme koski erityisesti lasten oikeuksien julistuksen kohtaa 10, missä veloitetaan kasvattamaan lasta suvaitsevaisuuteen. Pyrimme myös tukemaan perheiden osallisuutta yhteiskunnassamme järjestämällä tapahtuman paikassa, mihin kaikki ovat tervetulleita ja vapaita ilmaisemaan mielipiteensä palautteiden muodossa.

Tutkimuksellisen kehittämisosaamisen näkökulmasta olemme arvioineet ja kehittäneet varhaiskasvatuksen työkäytäntöjä ja menetelmiä. Olemme perehtyneet valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin, sekä Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan, etenkin eettisen orientaation osalta. Olemme myös kehittäneet uusia menetelmiä suvaitsevaisuuskasvatuksen toteuttamiseen ja toivoisimme myös, että suvaitsevaisuuskasvatus näkyisi selkeämmin valtakunnallisissa linjauksissa, sekä sen myötä myös kunnallisissa suunnitelmissa. Toivomme projektimme olleen omalta osaltaan kehittämässä kaupunkimme suvaitsevaisuuskasvatusta tuoden sen konkreettisesti päiväkotien arkeen. Toki meidän on vaikea arvioida sitä, saiko projektimme mitään muutoksia aikaan lasten ja heidän perheidensä arjessa.

Johtamisosaamisen näkökulmasta kehityimme huimasti, viitaten suureen rooliimme projektipäällikköinä. Harjoitimme myös osaltamme verkostoyhteistyötä kasvatustajien kesken tekemällä yhteistyötä tapahtumaamme kutsuttujen päiväkotien parissa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton kanssa.

Eettisen osaamisen näkökulmasta, joka olikin projektimme tärkein osa-alue, työemme lähtökohtana olivat eettiset ongelmat varhaiskasvatuksessa. Tunnistimme kiusaamisen olevan osa varhaiskasvatuksen arkipäivää ja tämän vuoksi koimme tärkeäksi osaksi eettistä kasvatusta löytää keinoja suvaitsevaisuuskasvatuksen lisäämiseen. Tunnettu osanneemme soveltaa varhaiskasvatustyötä ohjaavia eettisiä periaatteita prosessimme aikana. Koemme vastanneemme projektillamme asiakkaista lähtevään tarpeeseen nostamalla suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeyttä esille. Aiheemme tärkeys ja ajankohtaisuus näkyi varsin vahvasti saamissamme palautteissa. Koska tiedostamme lasten ainutkertaisuuden, halusimme tehdä sisällöstä lapsille mieluisan hyödyntäen lapsille ominaista tapaa toimia. Toivoimmekin varhaisella asian puheeksi ottamisella olevan positiivinen vaikutus lasten elämään. Koemme myös onnistuneemme työskentelemään tasa-arvoa edistävällä tavalla erilaisten ja eri kulttuureista tulevien ihmisten kanssa.

Asiakastyön osaaminen varhaiskasvatuksen näkökulmasta näkyi työskentelysämme siten, että osasimme suunnitteluvaiheessa pohtia ja ottaa huomioon lasten ikä- ja kehitystason, sekä tapahtumapaikalla havainnoida lasten yksilöllisiä piirteitä ja muuttaa toimintaamme huomioiden perusteella. Olemme toimineet lasten kans-

sa vuorovaikutteisesti osallistamalla heitä keskusteluihin, sekä tiedostaneet tämän tärkeyden lasten oppimisen kannalta. Otimme myös avosylin vastaan kaiken lapsilta saamamme niin suullisen kuin kirjallisenkin palautteen. Koemme sisäistäneemme opintojemme varrella varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet ja täten kyenneet suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan pedagogisesti tavoitteellista ja kehittäväää toimintaa huomioiden lasten ikä- ja kehitystason. Projektimme myötä koemme kehittyneemme siinä, että uskallamme tämän myötä paremmin ottaa puheeksi aratkin aiheet ja ymmärtää sen olevan meidän velvollisuutemme tulevina sosionomeina.

Palvelujärjestelmäosaamisen näkökulmasta projektimme velvoitti meitä perehtymään varhaiskasvatuksen asiakirjoihin, linjauksiin ja lainsäädäntöön, sekä aiheitamme käsittelevään kirjallisuuteen. Olemme kehittyneet myös tunnistamaan varhaiskasvatuksen ongelmakohtia ja tiedostamaan muutostarpeita. Koemme myös ideamme maahanmuuttajien osallistamisesta lasten kanssa tehtävään yhteistyöhön mieluisaksi kaikille osapuolille, sekä yhteistyön olevan positiivinen kehityssuunta suvaitsevaisuuskasvatusta lisätessä. Toivommeekin, että yhteistyötä voitaisiin hyödyntää myös jatkossa kaupungissamme. Koemme myös onnistuneemme verkostotyöskentelyssä hyödyntäen eri ammattitahojen osaamista ja yhteistyötä.

Vaikka koemme onnistuneemme projektissamme hyvin ja kehittyneemme huimasti matkan varrella niin varhaiskasvatusosaamisen kuin projektin organisoimiseen ja verkostotyötaitojen näkökulmasta, löytyy työstämme kuitenkin myös kehitettäviä puolia. Arvioidessamme opinnäytetyömme onnistumista nousi kehitettäväksi puoleksi muun muassa ajankäyttö. Aikataulu oli nimittäin melko tiukka ja täten suunnittelu olisi voitu aloittaa jo hieman aikaisemmin, kun aihe kerran oli jo tiedossa. Myös työryhmän rekrytointi venyi turhan viime hetkeen, koska halusimme saada yksityiskohtaiset suunnitelmat valmiiksi ennen sitä. Tämä heikensi omalta osaltaan onnistumistamme. Harmiksemme myös osa työryhmästämme koki ajan puutteen ja täten vajavaisen ohjeistuksen epämiellyttävänä ja epävarmuutta lisäävänä tekijänä. Jos olisimme aiemmin tienneet tekevämme yhteistyötä koulumme kansainvälisten opiskelijoiden kanssa, olisimme ehtineet antaa heille perusteellisemman perehdytyksen työtehtäviin.

Mainostimme tapahtumaamme kirjastossa niin lehtiartikkelin kuin mainosten ja julisteiden jakamisen muodossa. Perheiden osallistuminen jäi kuitenkin vähäiseksi, ja mietimmekin, olisimmeko saaneet enemmän osallistujia, jos olisimme julkaisseet lehdessä huomiota herättävän mainoksen. Tämä ei tosin olisi onnistunut mainoksen hintavuuden takia.

5.5 Aikataulun ja kustannusarvion toteutuminen

Alun perin oli tarkoitus saada lopulliset sisällölliset suunnitelmat valmiiksi jo vuoden 2011 syksyllä, mutta suunnitelmien valmistuminen venyi pitkälle kevääseen 2012 saakka, koska suunnitelmiin tuli vielä paljon muutoksia prosessin aikana. Myös projektisuunnitelman piti olla valmis jo tammikuussa 2012, mutta useiden korjauksien jälkeen saimme suunnitelman hyväksyttyä vasta maaliskuun lopulla (LIITE 1). Tämä tarkoitti sitä, että tapahtuman toteutuspäiviin oli jäljellä enää reilu kuukausi. Sen verran aikaa jäi konkreettisesti tapahtuman valmisteluihin. Tutkimuslupa oli tarkoitus saada hakuun maaliskuussa, mutta tämä venyikin kuukaudella eteenpäin. Saimme luvan vasta 2.5.2012 (LIITE 2).

Pysyimme kuitenkin muissa lukkoon lyödyissä aikatauluissa. Kirjoitusvaihe alkoi suunnitellusti toukokuussa, jatkui koko kesän ja ensimmäinen opinnäytetyön jättöpäivämme oli elokuussa, jo ennen virallista jättöpäivää.

Projektimme budjetti vastasi pääosin budjettiarviota, mutta suurin heitto budjettiin tuli kahvikustannusten kanssa. Kokkolan kaupungin ulkomaalaistoimiston oli alun perin määrä kustantaa koko kahvitus 11 ihmiselle, mikä olisi alkuperäisten suunnitelmien mukaan maksanut kaiken kaikkiaan 84 euroa. Työryhmämme paisuttua kuitenkin odottamattoman suureksi, venyivät myös kahvikustannukset. Lopullinen summa oli hieman yli 200 euroa, josta koulumme maksoi puolet sen takia, koska projektimme sisältyi kansainvälisten opiskelijoiden opintoihin.

Alkuperäisistä kustannusarvioista puuttui pinssien painaminen tapahtumaa varten, koska saimme vasta viime hetkellä tietää, että MLL sponsoroi ne meille. Täten niistä ei muodostunut meille henkilökohtaisia kustannuksia. Onnistuimme muuten-

kin toteuttamaan projektimme melko vähäisillä kuluilla, mikä oli alkuperäisen budjettisuunnitelman mukaista.

Keräsimme ilmaismateriaaleja rekvisiitaksi, sekä lainasimme niitä myös yhteistyötahoiltamme. Koska Kokkolan Kaupungin kirjasto oli tapahtuman toteutuspaikkana, ei myöskään tiloista tarvinnut veloittaa mitään.

6 POHDINTA

Tässä pohdinta osuudessa mietiskelemme niitä asioita, mitkä onnistuivat hyvin ja mitä puolestaan olisimme voineet tehdä toisin. Pohdiskelemme myös sitä, voiko projektimme olla omalta osaltaan vaikuttamassa suvaitsevaisemman maailman rakentamisessa esimerkiksi kiusaamisen vähentämisen muodossa. Reflektoimme myös sitä, kuinka olemme päässeet omiin oppimistavoitteisiimme ja miten olemme ammatillisesti kasvaneet tämän projektin myötä. Toivoisimme opinnäytetyömme toimivan innostavana pohjana uusille kiusaamisenvastaisille hankkeille ja samaiseen aiheeseen liittyvien opinnäytetöiden syntymiselle.

Projektimme onnistui kaiken kaikkiaan odotettua paremmin, lukuun ottamatta perheiden vähäistä osallistumista tapahtumaamme. Projektin edetessä nousi epäusko siitä, että emme saakaan aikaiseksi mielekästä tapahtumaa toivottuine tuloksineen ja reaktioineen. Aihe osoittautui kuitenkin teemaltaan tarpeelliseksi, ajankohtaiseksi ja tärkeäksi. Kierrokset olivat myös kestoiltaan sopivia ja sisältö lapsille mieluisa.

Projektimme tavoitteena oli tehdä suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeys näkyväksi kaupungissamme ja osaksi lasten ja perheiden jokapäiväistä arkea. Tarkoituksena oli kiusaamisen vähentyminen, erilaisuuden hyväksyminen ja suvaitsevaisuuden lisääntyminen. Toivoimme lasten sisäistävän sen, kuinka kaikki ihmiset ovat erilaisia, mutta silti samanarvoisia.

Olemme iloisia siitä, että valitsimme aiheeksemme tämän, näinkin tärkeän ja ajankohtaisen aiheen. Paha olo kasvaa maailmassa jatkuvasti ja jo alaikäisten nuorten itsemurhat, sekä tiedotusvälineissä pyörineet koulusurmat ovat lisääntyneet. Mediassa on myös puhuttu siitä, kuinka pitkään jatkunut kiusaaminen on ollut yhtenä tekijänä näiden tapausten taustalla. Täten koemme tärkeäksi sen, että kiusaamiseen puututaan ja suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeyttä painotetaan jo aikaisessa vaiheessa. Näiden asioiden kautta toivomme myös lasten vanhempien heräilevän tähän tärkeään aiheeseen ja tiedostavan sen, kuinka arvot ja asenteet periytyvät

heidän käytöksensä kautta lapsille. Maailmaa ei siis saada muutettua paremmaksi, ennen kuin aikuisten asenteet muuttuvat.

Suurena haaveenamme on, että valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin lisättäisiin kohta suvaitsevaisuuskasvatuksen tärkeydestä varhaiskasvatuksessa, kun sitä seuraavan kerran uudistetaan. Lisäksi kiinnittämällä huomiota valtakunnallisen suunnitelman sanamuotoihin veloitettaisiin kuntiakin paneutumaan suvaitsevaisuuskasvatukseen koko maassamme. Toivoisimme sen siis tämän myötä näkyvän konkreettisesti päivähoidon arjessa tavoitteellisena ja suunnitelmallisena toimintana. Koemme kuitenkin, että olemme projektillamme tuoneet konkreettisia vinkkejä siihen, kuinka suvaitsevaisuuskasvatusta voi toteuttaa jo ihan pienilläkin keinoilla.

Lukiessamme keväällä uusimpia kiusaamisen vastaisia hankkeita selvisi, kuinka olisi suotavaa, että päiväkodit laatisivat omat suunnitelmansa kiusaamiseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn. Näin ei kuitenkaan missään linjauksissa veloiteta tehtävän, ja siten kyseiset suunnitelmat eivät ainakaan vielä ole rantautuneet varhaiskasvatuksen piiriin, vaan perusopetuslain velvoittamana suunnitelmia tehdään ainoastaan perusopetuksessa. Mielestämme olisi tärkeää, että tavoitteellinen työ kiusaamista vastaan lähtisi jo päivähoidosta. Samaa mieltä on myös Peruspalveluministeri Paula Risikko kirjassa ”Kiusaavatko pienetkin lapset?” (2010).

Perehdyttyämme varhaiskasvatusta ohjaaviin oppaisiin ja suunnitelmiin tuli mieleemme se, miksei THL ole julkaissut lukuisten muiden oppaiden ohella suvaitsevaisuuskasvatusta käsittelevää materiaalia. Tämän avulla saataisiin nimittäin työkaluja myös päiväkotien arkeen. Vaikka suoranaista suvaitsevaisuuskasvatusta heistä opasta ei nähtäisi tärkeäksi julkaista, niin ensisijaista olisi kuitenkin saada aikaan opas, mikä pitäisi sisällään eettisyysnäkökulman ja sen, miten varhaiskasvatuksessa tulisi puuttua kiusaamiseen.

Vaikka kokonaisuus oli onnistunut ja piti sisällään runsaasti ilon hetkiä ja onnistumisen kokemuksia, löytyi sekä omasta toiminnastamme kuin tapahtuman organisoinnista asioita, joita olisimme voineet tehdä toisin tai joihin olisimme voineet kiinnittää huomiota tarpeeksi ajoissa. Aluksi tuntui, ettei mistään tule mitään ja ko-

ko projekti ei etene laisinkaan. Suunnitelmat muuttuivat vähän väliä ja jouduimme todella joustamaan omista suunnitelmista ja aikatauluistamme. Tämä vaati kärsivällisyyttä ja hyvää yhteistyöhenkeä. Pyrimme kuitenkin pitämään yllä positiivista ajattelua ja tämän sekä hyvien yhteistyötahojen ansiosta saimme projektin onnistuneeseen päätökseen.

Kehittämishaasteita, joita nousi mieleemme näin jälkikäteen, ovat esimerkiksi se, että olisi ollut ihanteellista kerätä päiväkodeista kyselylomakkeet jo ennen sisältöjen suunnitteluvaihetta. Näiden avulla olisimme keränneet tietoa projektimme tarpeellisuudesta ja ehdotuksia tapahtuman sisältöihin liittyen. Lisäksi muita vastaan tulevia ongelmakohtia oli muun muassa se, että emme saaneet tarpeeksi suomen kielentaitoisia maahanmuuttajia. Myös aikataulu meni tiukalle, mikä vaikutti muun muassa työryhmäläisten ohjeistamiseen ja käytännön järjestelyihin. Toimintakierrosten aikataulu oli myös arvioitu väärin siltä osin, että siirtymävaiheissa tuli ylimääräistä odotteluaikaa. Toisaalta se oli hyvä asia, koska näin jäi aikaa lasten kanssa keskusteluun edellisen pisteen toiminnasta. Kahvitusjärjestelyiden kanssa oli hieman sekaannusta, koska työryhmäläisten koko muuttui jatkuvasti ja kahvituspaikka vaihtui moneen otteeseen.

Lopuksi ilmeni myös ongelmia sen suhteen, kuka työryhmäläisten kahvituksen kustantaa, vaikka asia oli sovittu etukäteen. Kahvitus oli alun perin ajateltu pienemmälle ryhmälle, jonka oli määrä olla kirjastossa koko päivän ajan. Lopulta meillä kuitenkin oli kolme kertaa isompi ryhmä alkuperäisiin suunnitelmiin verrattuna ja heidät oli jaettu kahteen eri vuoroon.

Edellisten ongelmien lisäksi tuli myös vastaan pieniä käytännön seikkoja, joissa olisimme voineet toimia toisin. Näitä olivat muun muassa se, että työryhmäläisille ei ollut kerrottu, mistä ovesta he pääsevät kirjastoon sisälle, lapsille ei ollut nimilappuja, jotka olisivat olleet tarpeen ohjaustilanteissa. Ruokatuntimme osoittautui liian lyhyeksi luoden näin ylimääräistä kiireentuntua. Unohdimme myös kysyä päiväkotiryhmien ohjaajilta saako heitä valokuvata opinnäytetyötämme varten.

Infopöytä oli aluksi aseteltu huonoon paikkaan, mutta huomasimme tämän onneksi ajoissa ja muutimme sen sijaintia kirjastossa jo ensimmäisenä päivänä. Myös

eräällä toimintapisteellä toiminta hieman venyi, sillä emme olleet informoineet pisteen vetäjille tarkkaa aloitusta ja loppua, vaan he saivat toimia ja soveltaa oman mielensä mukaan. Tämä hidastutti koko kierroksen etenemistä. Yksi isoimmista harmin aiheista oli, että emme saaneet työryhmästäamme yhteiskuvaa opinnäytetyötämme varten.

Vaikka olimme luulleet, että itse tapahtumapäivistä muodostuisi suurin koettelemus, sekä koko projektimme haastavin vaihe, osoittautui tämä kuitenkin turhaksi peloksi. Koimme suunnitteluvaiheen olleen paljon vaativampi ja aikaa vieneempi osuus ja itse tapahtumapäivinä koimme olleemme rentoutuneita ja osasimme nauttia hetkestä.

Tämä prosessi on ollut pitkä taival, ja se on ollut yhtä keskeneräistä suunnitelmaa koko projektin ajan. Näin ollen olemme oppineet sietämään keskeneräisyyttä sekä toimimaan pitkäjänteisesti, mikä olikin yksi henkilökohtaisista tavoitteistamme.

Vastaan on tullut niin ylä- kuin alamäkiäkin, mutta niistä on kaikista selvitty kunnialla, ja ne ovat kasvattaneet meistä vahvempia, ja ei niin pienistä stressaantuvia persoonia. Tätä projektia tehdessä oivalsimme myös sen, että on osattava vetää raja siihen, mitä haluamme saada aikaan. On turha lähteä tavoittelemaan liian suuria kokonaisuuksia ja ymmärrettävä se, että omalla pienellä panoksellamme voimme saada aikaan jotain kohti suurempien tavoitteiden saavuttamista. Näin ollen projektimme on pieni harppaus kohti suvaitsevaisempaa maailmaa.

Projektimme ollessa näin loppusuoralla, voimme vielä lisätä sen, että konkreettisia edistysaskelia on jo näkyvissä. Kokkolan varhaiskasvatuksessa on nimittäin kesän 2012 aikana laadittu kiusaamisen ehkäisyn ja kiusaamiseen puuttumisen suunnitelma, joka velvoittaa jokaista yksikköä laatimaan omat kiusaamisenvastaiset suunnitelmansa. Monissa yksiköissä aihe puhuttaa tällä hetkellä jo kovasti ja suunnitelmien laatimiset ovat hyvällä alulla. Toivotaan, että edistysaskelia päästäisiin näkemään vielä valtakunnallisestikin.

LÄHTEET

- Cantell, H. 2010. Ratkaiseva vuorovaikutus. Kasvatuksellisia kohtaamisia lasten kanssa. Juva: WS Bookwell Oy.
- Halme, K. & Vataja, A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Hermanson, E. 2007. Lapsiperheen oma kirja. Terveys syntymästä kouluikään. Helsinki: Gummerus kirjapaino Oy.
- Hilksa, P., Kallioniemi, A & Luodeslampi, J. 2005. Uskontokasvatus monikulttuurisessa maailmassa. Hämeenlinna: Painopaikka Karisto Oy.
- Hujala, E., Puroila A-M., Parrila, S & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää: T-Print.
- Kempainen–Koivisto, R & Salmio, T. 2008. Matkalla suvaitsevaisuuteen. Kansainvälisyyskasvatuksen menetelmäopas 5-8 -vuotiaiden lasten ohjaajille. 2. painos. Kauhava: Kauhavan Kirjapaino.
- Kirves, L. & Stoor-Grenner, M. 2010. Kiusaamisen ehkäisy varhaiskasvatuksessa. Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelman laatiminen. Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto & Folhälsan. Fram. Lähde a
- Kirves, L. & Stoor-Grenner, M. 2010. Kiusaavatko pienetkin lapset? Helsinki: Mannerheimin Lastensuojeluliitto & Folhälsan. Fram . Lähde b
- Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2010. Saatavissa:
https://www.kokkola.fi/perusturva/paivahoito/fi_FI/paivahoito/_files/83548458459416129/default/kokkola_vasu_2010.pdf Luettu 30.10.2012
- Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36, 2 a §.
- Lapsen oikeuksien julistus 1959.
- Murphu, A. 2010. Lasten leikki. Kuinka kasvatat fiksuja, terveitä ja huomaavaisia lapsia syntymästä 12-vuotiaaksi. Helsinki: Schildts Kustannus Oy.
- Palsio, M. 1994. ”Mitä kivaa puuhailisin monivammaisen Mona-Liisan kanssa? ”. Varhaisvuosien erityiskasvatuksen käsitteitä ja käytäntöjä 2. Jyväskylän yliopisto, erityispedagogiikan laitos. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino ja Kirjapaino Pica-Paino Oy.
- Salmivalli, C. 2010. Koulukiusaamiseen puuttuminen. Kohti tehokkaita toimintamalleja. 2. uudistettu painos. Juva 2010: WS Bookwell Oy.

Stakes. 2005. Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Sourander, A., Ronning, J., Brunstein- Klomek, A., Gyllenberg, D., Kumpulainen, K., Niemelä, S., Helenius, H., Sillanmäki, L., Ristikari, T., Tamminen, T., Moilanen, I., Piha, J. & Ahlqvist, F. 2009. Www- dokumentti. Saatavissa: <http://www.avahealth.org/vertical/sites/%7B75FA0828-D713-4580-A29D-257F315BB94F%7D/uploads/%7B1019CF50-9FA2-4D1C-9A26-2737F550AE6D%7D.PDF>. Luettu 6.6.2012.

Suomalainen, T. 2012. Näin kasvatat lapsesta suvaitsevaisen. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.meidanperhe.fi/artikkeli/taapero/803/nain_kasvatat_lapsesta_suvaitsevaisen Luettu 25.7.2012

Torikka, M. 2007. Kasvata lapsi suvaitsevaiseksi. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.asennetta.fi/pdf/20071/7_Suvaitsevan_lapsen_kasvatus.pdf .Luettu 5.6.2012.

Tyttö 9lk. Teoksessa: Suomen lasten ja nuorten säätiö. 2007. Särmää. Uusimaa: Kirjapaino Uusimaa.

Vuorikoski, M. & Rekola, H. (toim.). 2007. Vapauttava kasvatus. Kansanvalistus-seura. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Sonja Niemelä & Mirka Käsälä

KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- PROJEKTI

**Projektisuunnitelma
KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Tammikuu 2012**

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET	2
	2.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet	2
	2.2 Tulosten määrittely ja laatu	3
	2.3 Huomioon otettavat standardit, viranomaismääräykset, lainsäädäntö, tekijänoikeudet	3
3	PROJEKTIORGANISAATIO	5
	3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä	5
	3.2 Projektiryhmä, työryhmät ja projektipäälliköt	5
4	TOTEUTUSSUUNNITELMA	7
	4.1 Tehtäväluettelo, aikataulu ja välitulokset	7
	4.2 Tehtävien työvaiheet ja – muodot	7
	4.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset	8
	4.4 Tuotantosuunnitelma ja tuotteen markkinointi	8
	4.5 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit	8
5	PROJEKTIBUDJETTI	10
	5.1 Kustannusarvio ja – seuranta	10
	5.2 Rahoitussopimukset, sponsorointi ja tekijänoikeudet	11
6	OHJAUSSUUNNITELMA	12
	6.1 Ohjausryhmän, projektiryhmän ja työryhmien kokoukset	12
	6.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi	12
	6.3 Projektin raportointi	12
	6.4 Projektin laadunvarmistus	13
	KIRJALLISUUS	14
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Koska monikulttuurisuus on lähellä sydäntämme, halusimme tehdä projektiopin- näytetyön, johon voimme ottaa mukaan maahanmuuttajia ja joka suunnataan lapsille ja lapsiperheille.

Idea sai alkunsa omien kokemustemme kautta varhaiskasvatuksen työkentällä. Olemme kiinnittäneet huomiota erilaisiin ristiriitatilanteisiin ja kiusaamiseen lasten keskuudessa. Tulimme yhdessä siihen tulokseen, että suvaitsevaisuuskasvatusta olisi tarpeen lisätä varhaiskasvatuksen piirissä. Toivoisimmekin projektimme olevan oiva alulle panija kiusaamisen vähenemisen kannalta.

Projektimme suurena tavoitteena on vaikuttaa lasten kautta myös tulevaisuuteen luoden suvaitsevampaa ja yhteistyökykyisempää yhteiskuntaa. Mietimme tämän olevan myös mainio tilaisuus osallistaa maahanmuuttajia ja edistää heidän kotoutumistaan Kokkolaan.

Perehdyimme valtakunnalliseen sekä Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja huomasimme, että kummastakaan suunnitelmasta ei löytynyt varsinaisia tavoitteita tai toimenpiteitä suvaitsevaisuuden edistämiseksi varhaiskasvatuksessa. Siksi haluamme nostaa tämän tärkeän aiheen pinnalle myös Kokkolassa. Valitsimme projektimme toteutuspaikaksi Kokkolan kaupungin kirjaston, sillä sinne on avoimet ovet ja täten tapahtumaan pystyy osallistumaan kuka vain.

2 PROJEKTIN KUVAUS JA TAVOITTEET

Yksittäinen oppimiskerta ei vielä muuta ajattelua suvaitseväiseksi, vaan suvaitsevaisuuteen kasvaminen on elinikäinen prosessi. Arvot ja asenteet muovautuvat pikkuhiljaa elämän varrella varhaislapsuudesta lähtien. (Kemppainen-Koivisto & Salmio 2008, 10 - 11.)

2.1 Projektin tarkoitus ja tavoitteet

Projektimme tarkoituksena on tuoda suvaitsevaisuuskasvatus esille tärkeänä osana varhaiskasvatusta. Haluamme projektillamme herätellä niin lasten vanhempia kuin päivähoidon henkilökuntaa tarttumaan tähän tärkeään aiheeseen ja siten vaikuttamaan lasten suvaitsevaisuuden kehittymiseen. Tarkoituksenamme on omalta osaltamme vaikuttaa suvaitsevaisemman maailman rakentamisessa.

TAULUKKO 1. Projektin tavoitteet

LIITE 1/5

	Lapsi	Lapsiperheet ja varhaiskasvatuksen tahot	Projektipäälliköt Sonja ja Mirka
Prosessi-tavoite	Lapsi saa tapahtumasta mielekkään ja rikastuttavan kokemuksen sekä oppii leikin kautta suvaitsevaisemmaksi.	Perheet ja päiväkotiryhmät pääsevät konkreettisesti osallistumaan järjestämäämme tapahtumaan ja samalla he saavat vaihtelua arkiseen toimintaan.	Opimme rajaamaan suuriakin kokonaisuuksia, kestämaan keskeneräisyyttä, toimimaan pitkäjänteisesti ja kehittämään stressinsietokykyämme.
Oppimistavoite	Oppii pohtimaan omaa suhtautumistaan toisiin ihmisiin leikin, ongelmanratkaisun ja yhdessä toimimisen muodossa.	Saada uusia ideoita ja käytännön työmenetelmiä, joilla suvaitsevaisuuskasvatusta voidaan päivähoidossa ja perheissä toteuttaa.	Syventää tietämystämme varhaiskasvatuksesta ja suvaitsevaisuuskasvatuksesta sosionomin ydincompetenssien sekä varhaiskasvatuksen kompetenssien näkökulmasta.
Tulostavoite	Suvaitsevaisuuden lisääntyminen. → kiusaamisen vähentyminen ja halu toimia kaikenlaisten ihmisten kanssa.	Suvaitsevaisuuskasvatustietoisuuden lisääminen niin päivähoidossa, kuin lasten kodeissa erilaisin keinoin.	saada valmis opinäytetyö, jolla saadaan kelpoisuus varhaiskasvatuksen työtehtäviin, sekä kokemus projektin sekä tapahtuman organisoinnista.

2.2 Tulosten määrittely ja laatu

Määrittelemme tuloksia ja työmme laatua osallistujilta saamamme palautteen perusteella. Aiomme kerätä välittömän palautteen kaikilta osallistujilta sisällyttäen palautteen annon viimeiselle toimintapisteelle. Keräämme tapahtuman päätyttyä jälkepäin palautteen kaikilta yhteistyötahoilta sekä päivähoiton henkilökunnalta, jotka osallistuivat tapahtumaan. Haemme itse palautteet päiväkodeilta. Välitön palaute kerätään lasten vanhemmilta kyselylomakkeen avulla, kun taas lapsilta se kerätään jonkin luovan menetelmän, esimerkiksi piirtämisen tai hymiöiden avulla.

LIITE 1/6

Aikuisille osoitetussa kyselyssä keräämme mielipiteitä tapahtuman onnistumisesta, sen tarpeellisuudesta ja siitä millä tavalla se on vaikuttanut päivähoidon tai perheiden arkeen. Yhteistyökumppaneiltamme keräämme palautetta omasta toiminnastamme projektipäällikköinä.

2.3 Huomioon otettavat standardit, viranomais määräykset, lainsäädäntö

Projektimme pohjana toimii valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka perustuu YK:n lasten oikeuksien julistukseen, sekä YK:n ihmisoikeuksien julistukseen, jonka artiklassa 26,2 sanotaan: *”Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärrystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja rotu- ja uskontoryhmien kesken...”* (ABC-Ensiaskleet rauhankasvatukseen 2010.)

YK:n lasten oikeuksien julistuksen periaate 10 pitää kokonaisuudessa sisällään velvoitteen kasvattaa lasta suvaitsevaisuuteen. Lasten oikeuksien julistusta lainaten: *” Lasta tulee suojella sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat kasvattaa hänessä taipumuksia rodulliseen, uskonnolliseen tai muunlaiseen syrjintään. Häntä on kasvatettava ymmärtämykseen, suvaitsevaisuuteen, kansojen välisen ystävyyden, rauhan ja yleismaailmallisen veljeyden hengessä sekä täysin tietäen, että hänen tarmonsä ja kykynsä olisi saatettava palvelemaan hänen lähimmäisiään.”* (Lapsen oikeuksien julistus 1959.)

LIITE 1/7

Koska valtakunnallisissa varhaiskasvatuksen linjauksissa ei mainita suvaitsevaisuuskasvatusta ja sen tärkeyttä päivähoitossa, niin haluamme omalla projektillamme korostaa sen tärkeyttä. Myös vuonna 1973 voimaan astunut päivähoitolaki pitää sisällään tärkeitä tavoitteita suvaitsevaisuuden lisäämiseksi. ”*Lapsen iän ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti päivähoiton tulee yleinen kulttuuriperinne huomioon ottaen edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta..*” ; ”*Edistäessään lapsen kehitystä päivähoiton tulee tukea lapsen kasvua yhteisvastuuseen ja rauhaan sekä elinympäristön vaalimiseen.*” (Laki lasten päivähoitosta 19.1.1973/36, 2 a §.)

3 PROJEKTIOORGANISAATIO

LIITE 1/8

3.1 Projektin yhteistyötahot ja ohjausryhmä

Otimme projektimme tiimoilta yhteyttä ulkomaalaistoimiston toiminnanohjaajaan Otto Saloon. Tapaamisessamme kävimme läpi alustavia ideoitamme ja sovimme, että ulkomaalaistoimisto ryhtyy työmme tilaajaksi. Häneltä saimme myös idean hyödyntää projektissamme ulkomaalaistoimiston asiakkaita, eli maahanmuuttajia. Ulkomaalaistoimisto on luvannut, että saamme hyödyntää heidän tilojaan erilaisia suunnittelukokouksia varten. He myös osallistuvat kulujen jakamiseen, kuten esimerkiksi monistuskuluihin. Opinnäytetyömme ohjaavana opettajana toimii Tarja Mäkitalo, jolta saamme ohjaustunteja opinnäytetyöhömmme liittyen.

Olemme kutsuneet paikalle neljästä eri päiväkodista neljä lapsiryhmää. Lapset ovat kaikki 4-5-vuotiaita. Päiväkodit ovat Nahkurin ja Tervanpolttajan päiväkodit, joista tulee molemmista n. 15 lasta, Tulliharjun päiväkotit sekä Hakalahden päiväkotit, joista tulee n. 25 lasta. Olemme suunnitelleet aikataulut niin, että kaksi ryhmää tulee molempina päivinä. Toinen tulee aamupäivästä klo. 10.15 – 11.30 ja toinen iltapäivästä klo. 12.30 – 13.40.

3.2 Projektiryhmä, työryhmät ja projektipäälliköt

Koska projektin kokonaisvastuu on meillä, nimitämme itsemme projektipäälliköiksi. Vastaamme projektimme suunnittelusta, toteutuksesta, lopputuloksesta ja arvioinnista. Tärkeänä yhteistyötahonamme toimii Kokkolan kaupungin koulutuskirjaston puolelta Hanna- Riina Aho, joka on varannut meille tilat ja toimii meidän yhteistyötahonamme. Hän myös vastaa mahdollisiin käytännön kysymyksiin. Olemme olleet yhteyksissä myös kirjaston maailman koulun koordinaattoriin Maria Kojolaan, joka on koonnut materiaalia globaalikasvatukseen liittyen. Häneltä olemme jo saaneet jotain materiaalia mitä hyödynnämme projektissamme, mutta olemme häneen enemmän yhteydessä myös lähempänä tapahtuman ajankohtaa.

LIITE 1/9

Jos ulkomaalaistoimiston kautta tulleita maahanmuuttajia ei löydy tarpeeksi, aiomme hyödyntää koulumme vapaaehtoisia kansainvälisiä opiskelijoita. Materiaalien suhteen otamme yhteyttä myös nuorisotyöntekijä Tarja Harjuun sekä Kokkolan suomalaisen seurakunnan lapsityön vastaavaan Päivikki Kivistöön.

4 TOTEUTUSSUUNNITELMA

LIITE 1/10

4.1 Tehtäväluettelo, aikataulu ja välitulokset

Suunnittelu/ ideavaihe	syksy 2011
Projektisuunnitelman laatiminen	Tammikuu 2012
Projektisuunnitelman esitys ja hyväksyttäminen	Maaliskuu 2012
Tilaaajan löytäminen	Joulukuu 2011
Tutkimusluvan hakeminen	Maaliskuu 2012
Yhteistyökumppaneiden hankkiminen	Tammi-huhtikuu 2012
Suunnittelua yhteistyötahojen kanssa	Maalis-toukokuu 2012
Tapahtuman toteutus	Toukokuu 2012
Palautteen keräys	Toukokuu 2012
Raportointi ja itsearviointi	Toukokuu 2012
Opinnäytetyön hyväksyttäväksi jättäminen	Syyskuu 2012
Opinnäytetyön seminaariesitys	Joulukuu 2012

4.2 Tehtävien työvaiheet ja – muodot

Tapahtuman sisällöllisenä ideana on, että tapahtuma pitää sisällään erilaisia toimintapisteitä, mitkä lapset kiertävät n. 5-7 hengen ryhmissä. Meidän roolimme on ohjata ryhmiä pisteeltä pisteelle ja huolehtia siirtymätilanteiden sulavuudesta, sekä pitää ryhmät hallinnassa. Ensimmäisen toimintapisteen vedämme yhdessä projektipäällikköinä lapsille, minkä jälkeen lapset kolmeen eri pienryhmään. Kolmantena ryhmänvetäjänä toimii lastenohjaaja Jonna Pihlajakangas, joka lupautui vapaaehtoisena avuksemme. Hyödynnämme Jonnaa vain, jos lapsiryhmien koot tulevat liian suuriksi. Jos lapsiryhmät puolestaan jäävät liian pieniksi, toivomme saavamme lapsiperheitä täydentämään ryhmäkokoja.

LIITE 1/11

Tarkoituksenamme on saada lapset omalla toiminnallamme saada lapset motivoituneiksi toimintaan, pitää lapsiryhmä koossa ja yhdessä toimintapisteellä olevien maahanmuuttajien kanssa vastata pisteiden sisällöllisestä toiminnasta ja innostaa koko ryhmää oppimaan lapsille ominaisella tavalla.

Jokaisella pisteellä on vetäjänä maahanmuuttaja, joka vastaa toiminnan toteutuksesta. Ennen tapahtuman toteutusta käymme jokaisen maahanmuuttajan kanssa läpi heidän vastuupisteensä sisällön ja tarkoituksen. Ohessa on liite tapahtuman rungosta ja interventioiden sisällöstä tavoitteineen.

4.3 Resurssien hankinta ja käyttösopimukset

Tapahtumamme järjestetään Kokkolan kaupungin kirjastossa. Tarkoituksenamme on hyödyntää koko kirjaston tiloja, sekä ylä-, että alakertaa. Hyödynnämme yhteistyötahojamme materiaalien ja tarvittavien aineistojen keräämisen suhteen. Etsimme ja valmistamme myös itse materiaaleja hyödyntäen tietotaitoamme ja elämän varrelta kertynyttä kokemusta varhaiskasvatuksen kentältä.

4.4 Tuotantosuunnitelma ja tuotteen markkinointi

Markkinointi ja tiedotus ovat tärkeitä asioita projektimme kannalta, sillä ilman osallistujia emme pääse tavoitteisiimme. Otamme asian tiimoilta yhteyttä paikalliseen lehdistöön tarjoten lehtijuttua ennen tapahtumaa niin sanottuna mainoksena ja kutsumme heidät myös tapahtumaan paikan päälle.

4.5 Projektin potentiaaliset ongelmat ja riskit

Pohdiskeltuamme projektimme mahdollisia haasteita nousi ensimmäisenä esille huoli siitä, että tapahtuma ei joko ole lapsille mieluisa tai sen perussanoma ei tule

LIITE 1/12

heille selväksi. Ongelmaksi saattaa muodostua myös kokonaisuuden hallinta, eli organisointi ja että emme saa tarpeeksi vapaaehtoisia työryhmäämme. Siksi tässä vaiheessa olisikin tärkeää saada tuotua ideamme esille mahdollisimman hyvässä valossa ja hyvissä ajoin. Isona riskitekijänä on myös se, että aika ei riitä tarpeeksi hyvän tapahtuman järjestämiseen, koska olemme jo nyt niin myöhässä aikataulussamme.

5. PROJEKTIBUDJETTI

LIITE 1/13

Menot	Summa	Kuka maksaa
Puhelinkulut	n. 5€	projektipäälliköt
Bensakulut	n. 10€	projektipäälliköt
Monistus/mainoskulut	10snt x 80= n. 8€	Ulkomaalaistomisto
Kahvikulut	n.84e	Ulkomaalaistomisto
Rekvisiitta/materiaalit	n.20e	projektipäälliköt tai joku sponsoroi
Yhteensä:	n.127e	

5.1 Kustannusarvio ja – seuranta

Toteutamme projektin pääosin omakustanteisena, mutta työelämän tilaajamme on luvannut maksaa oman osansa menoista, kuten tulostus- ja mainostuskulut, sekä työryhmämme kahvituskulut. Suurimmiksi kuluiksi omista menoistamme tulevat mahdollisesti muodostumaan puhelinkulut ja bensakulut, jotka maksamme itse. Kuitenkin tarkoituksena on toteuttaa projekti mahdollisimman pienillä kuluilla.

Keräämme ilmaismateriaaleja rekvisiitaksi, sekä lainaamme tarvittavia materiaaleja yhteistyötahoiltamme. Koska Kokkolan Kaupungin kirjasto on tapahtuman toteutuspaikka, ei myöskään tiloista tarvitse veloittaa mitään. Myös yhteistyötahot tulevat mukaan hyväntekeväisyysperiaatteella. Teemme yhteenvedon budjetista tapahtuman toteutuksen jälkeen, jolloin on helppo laskea yhteen käytetyt varat.

5.2 Rahoitussopimukset, sponsorointi ja tekijänoikeudet

Sponsorinamme toimii ulkomaalaistoimisto, joka on näin ollen mukana rahoittamassa tapahtuman toteutusta. Muilta yhteistyötahoilta saamme myös tarvittavaa ilmaismateriaalia. Varsinaisia rahoitussopimuksia emme siis tarvitse.

6 OHJAUSSUUNNITELMA

6.1 ohjausryhmän, projektiryhmän ja työryhmien kokoukset

Tarkoituksenamme on hyödyntää ohjaavan opettajan ohjaustunteja säännöllisesti tarpeen mukaan. Kun koko projektityöryhmä on saatu kasaan, voidaan lyödä lukkoon myös ensimmäinen kokous, missä käymme läpi tapahtuman sisällöllisiä asioita. Projektiryhmän kokouksien ajankohdista sovitaan siis myöhemmin.

6.2 Projektin tiedottaminen ja dokumentointi

Projektimme tiedottaminen tapahtuu pääosin päivähoitopaikkoihin lähetetyn sähköpostin sekä puhelimen välityksellä. Pyydämme myös kirjastoa tiedottamaan tapahtumasta aktiivisesti jakamalla tiedotelappuja asiakkaille lähempänä tapahtuman ajankohtaa.

Työryhmän ja projektipäälliköiden välinen tiedostus tapahtuu niin puhelimitse kuin sähköpostitsekin. Dokumentoimme projektiamme pitämällä säännöllistä päiväkirjaa ja ottamalla tapahtumasta valokuvia sekä säilyttämällä kaikki tapaamisten pöytäkirjat ja raportit.

6.3 Projektin raportointi

Sovimme yhdessä tilaajan kanssa, kuinka usein ja missä muodossa raportoimme projektimme etenemisestä. Olemme valmiita niin konkreettisiin tapaamisiin kuin sähköiseen, säännölliseen raportointiin. Loppuraporttiin kokoamme suunnittelu- ja järjestelyvaiheen, tapahtumapäivien kulun sekä palautteen niin asiakkailta kuin yhteistyötahoilta. Aiomme myös arvioida itse omaa suoritustamme ja projektin tavoitteiden toteutumista.

LIITE 1/16

6.4 Projektin laadun varmistus

Varmistamme projektimme laadun suunnitteleamalla sisällöt tarkasti. Teemme työmme huolella ja pyrimme ottamaan huomioon kaikki vastaantulevat näkökulmat ja riskitekijät sekä hallitsemaan kokonaisuuden, niin että se etenisi mahdollisimman järjestelmällisesti. Tulemme käyttämään ohjaustunteja säännöllisesti ja otamme itse vastuun opinnäytetyömme toteutumisesta.

7 KIRJALLISUUS

ABC – Ensiaskeleet rauhankasvatukseen. 2010. Uudistettu 2. painos. Oriveden kirjapaino Oy

Finlex. 2011. Laki lasten päivähoidosta 19.1.1973/36, 2 a §

Hakala, J. 2004. Opinnäytetyöopas ammattikorkeakouluille. Helsinki. Gaudeamus

Kemppainen- Koivisto, R. & Salmio, T. (Toim.) 2008. Matkalla suvaitsevaisuuteen. Kansainvälisyyskasvatuksen menetelmäopas 5-8-vuotiaiden lasten ohjaajille. 2. painos. Kauhava: Kauhavan kirjapaino.

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2005-2006

Lasten oikeuksien julistus. 1959. Periaate 10. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_julistus Luettu 27.1.2012

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Oppaita 56. Toinen tarkistettu painos. Helsinki.

INTERVENTIOIDEN SISÄLTÖJEN KUVAUS

1. Toimintapiste (kesto n. 7min + siirtymäaika)

- Käsinukke, joka kertoo omasta kiusaamiskokemuksestaan ja virittelee vastavuoroista keskustelua lasten kanssa aiheesta. Käsinuken ideana on näyttää lapsille toimintapisteiden avulla, että kaikki ihmiset ovat erilaisia, mutta silti samanarvoisia, sekä kulkea koko matkan lasten mukana tehden myös siirtymätilanteista sulavampia. Käsinukke toimii oivana samaistumisen kohteena lapsille koko tapahtuman ajan. Tällä pisteellä myös nimikierrros heti alkuun.

2. Toimintapiste (10 min. + siirtymäaika)

- Lapsille näytetään neljä lyhyttä muumiaiheista videopätkää, joiden aiheet ovat: kiusaaminen, erilaisuuden hyväksyminen, syrjimättömyys ja anteeksi pyytäminen. Jokaisen videopätkän väliin käsinukke kertoo omista kokemuksistaan ja kommentoi muuvideoiden aiheita. Tämän pisteen tarkoituksena on saada lapset ymmärtämään, miltä kiusaaminen toisesta tuntuu ja miksi on tärkeää olla kaikkien kaveri. Tämän pisteen tarkoituksena on myös toimia johdattelijana tapahtumamme aiheisiin.

3. Toimintapiste (7 min. + siirtymäaika)

- Lapsille kerrotaan ”Ei höyheniä- satu”, jonka aiheena on syrjintä, erilaisuus ja tasa-arvo. Keskustelemme lopuksi sadusta ja sen teemoista apukysymysten avulla. Tarkoituksena on saada lapset ymmärtämään, että kaikki ihmiset ovat yhtä tärkeitä ja samanarvoisia luonteesta, ulkonäöstä tai sukupuolesta huolimatta.

LIITE 4/2

4. Toimintapiste (10 min. + siirtymäaika)

- Tällä pisteellä kerrotaan tarina erilaisista ihmisistä ja tarinan lomassa keskustellaan lasten kanssa erilaisuudesta ja samankaltaisuudesta konkreettisten esimerkkien avulla. Tunnustelemme esimerkiksi ruumiinosiamme oivaltaen, kuinka meissä on samanlaisia kehonosia, mutta kuinka olemme kuitenkin jokainen erilaisia kuin toinen. katselemme myös kuvia niin erimaalaisista kuin eri ikäisistäkin ihmisistä.

5. Toimintapiste (7 min. + siirtymäaika)

- Tämän pisteen tarkoituksena on hyödyntää itse askartelemiamme lasten kuvia, joiden avulla voidaan keskustella millaisia samanlaisia ja erilaisia asioita voimme toisistamme löytää. Lapset saavat etsiä kysymystä vastaavan kortin lattialle levitetyistä kuvista. Lopuksi keskustellaan myös kiusaajan ja kiusatun rooleista.

6. Toimintapiste (10 min. + siirtymäaika)

- Tällä pisteellä on karttapallo, johon lapset saavat kiinnittää erilaisten ja erimaalaisten lasten kuvia. Tämän lomassa pisteellä olevat maahanmuuttajat näyttävät kartalta oman kotimaansa sijainnin ja lapset saavat kertoa missä maissa olivat käyneet ja mihin halusivat mennä. Tämän pisteen tarkoituksena on saada lapset ymmärtämään kuinka paljon erilaisia ihmisiä maapallolle mahtuu ja kuinka meitä Suomalaisiakin voi asua myös monessa eri maassa ja kuinka mekin voimme olla toisten silmissä erilaisia. Halusimme lasten myös ymmärtävän, kuinka normaalia on, että Suomessakin voi asua eri maalaisia ihmisiä. Tämän pisteen taustalla soi kappale: "aurinko on kaikille sama"

LIITE 4/3

7. Toimintapiste (10 min. + siirtymäaika)

- Tällä pisteellä lapset pääsevät perehtymään suvaitsevaisuuteen ongelmanratkaisun avulla. Hyödynnämme lasten käsitystä oikeasta ja väärästä kysymysten avulla, ja näin he saavat koottua suuren palapelin palalta. Valmis palapeli pitää sisällään tärkeän sanoman kiusaamiseen liittyen.

8. Toimintapiste (n. 5min. + joustava osuus)

- Tällä pisteellä lapset saavat lopuksi täyttää palautelapun jota vastaan he saavat ”kaikkien kaveri- pinssin” mukaansa. Jos jää aikaa, tällä pisteellä on myös mahdollisuus värittää aiheeseen liittyviä väritystehtäviä.

PALAUTEKYSELY LAPSILLE

LIITE 6/1

1. Oliko täällä kivaa ?

2. Oletko jatkossa kaikkien kaveri ?

3. Ovatko kaikki ihmiset yhtä tärkeitä ?

4. Miksi toisia ei saa kiusata? _____

_____

LIITE 6/2

**PALAUTELOMAKE KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA- TAPAHTU-
MAAN OSALLISTUNEILLE**

Ympyröi seuraavista vaihtoehdoista kuvaavin (5 = Paras arvosana 1= Heikoin arvosana)

Tapahtuman mielekkyys (yleisesti)	1	2	3	4	5
Ryhmänvetäjien ohjaustaidot	1	2	3	4	5
Toimintapisteiden sisältö	1	2	3	4	5
Tapahtuman tarpeellisuus	1	2	3	4	5
Tapahtuman organisointi	1	2	3	4	5
Tapahtuman kesto	1	2	3	4	5
Ryhmänvetäjien innostavuus	1	2	3	4	5
Tapahtuman mielekkyys lapsille	1	2	3	4	5

1. Koetko tapahtuman herättäneen teidät keskustelemaan enemmän kaikkien ihmisten samanarvoisuudesta?

2. Tapahtuman hyvät puolet. Vapaa sana...:

3. Tapahtuman kehitettävät puolet. Vapaa sana...:

Kiitos palautteestasi ja vaivannäöstä!

T: sosionomiopiskelijat: Sonja Niemelä ja Mirka Käsälä

FEEDBACK FOR "TOWARDS MORE TOLERANT WORLD- PROJEKT"

1. How the happening was organized?

2. a) What you liked about happening?

b) How important and useful it was for children?

c) How important and useful it was for you?

3. How did Sonja and Mirka keep happening under control in library?

4. How did you feel after when happening was done?

Thank you about helping us and giving this feedback! :) See ya!

OSALLISTUMISTODISTUS

Täten todistamme, että:

On osallistunut ”Kohti suvaitsevaisempaa maailmaa - projektin” toteuttamiseen Kokkolan kaupungin kirjaston tiloissa aikavälillä 9.- 10.5.2012 osana sosionomiopiskelijoiden opinnäytetyön työryhmää.

Projekti oli järjestetty yhteistyössä Kokkolan kaupungin ulkomaalais-toimiston ja Kokkolan koulutuskirjaston kanssa ja se oli suunnattu lapsille ja lapsiperheille. Tapahtuman tarkoituksena oli suvaitsevaisuuskasvatuksen edistäminen leikin, ongelmanratkaisun ja keskustelun muodossa.

Tapahtuma piti sisällään 8 eri työpajaa, mitkä lapset kiersivät pienryhmissä. Kyseinen henkilö osallistui vähintään yhden työpajan vetämiseen vastaten työpajan sisällön ohjaamisesta/keskustelusta lasten kanssa yhdessä projektipäälliköiden kanssa.

SONJA NIEMELÄ

MIRKA KÄNSÄLÄ

DIPLOMA

So we prove that:

Has participated "Towards the more tolerant world- project" in Kokkola library between 9.- 10.5.2012 as member of workgroup of bachelor of social services students.

Project was organized in co- operation with Kokkola immigration office and Kokkola COU library and it was intended for children and families with children. The meaning of happening was improved on tolerant education with games, problem solving and conversation.

There were 8 workshops in library where children were rounding in small groups. Owner of this diploma participated in guidance and conversation at least one workshop with project managers.

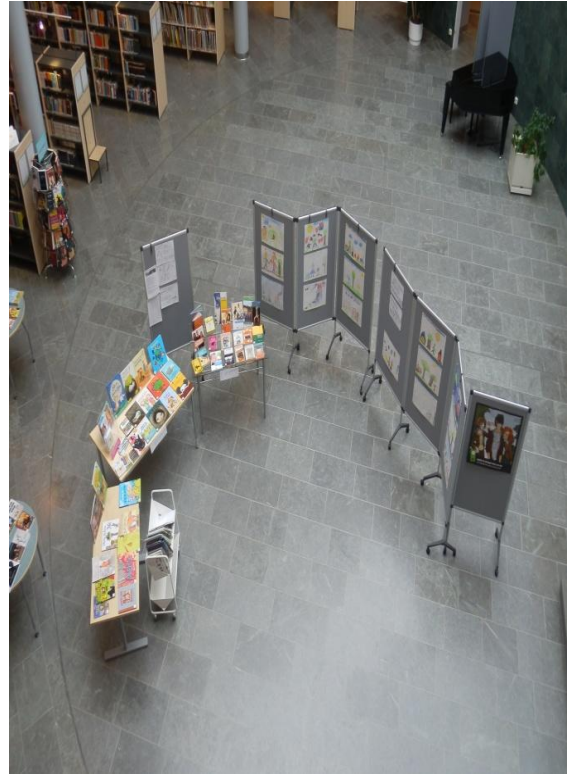

SONJA NIEMELÄ

MIRKA KÄNSÄLÄ

VALOKUVIA "KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA" - PROJEKTISTA

LIITE 8/2

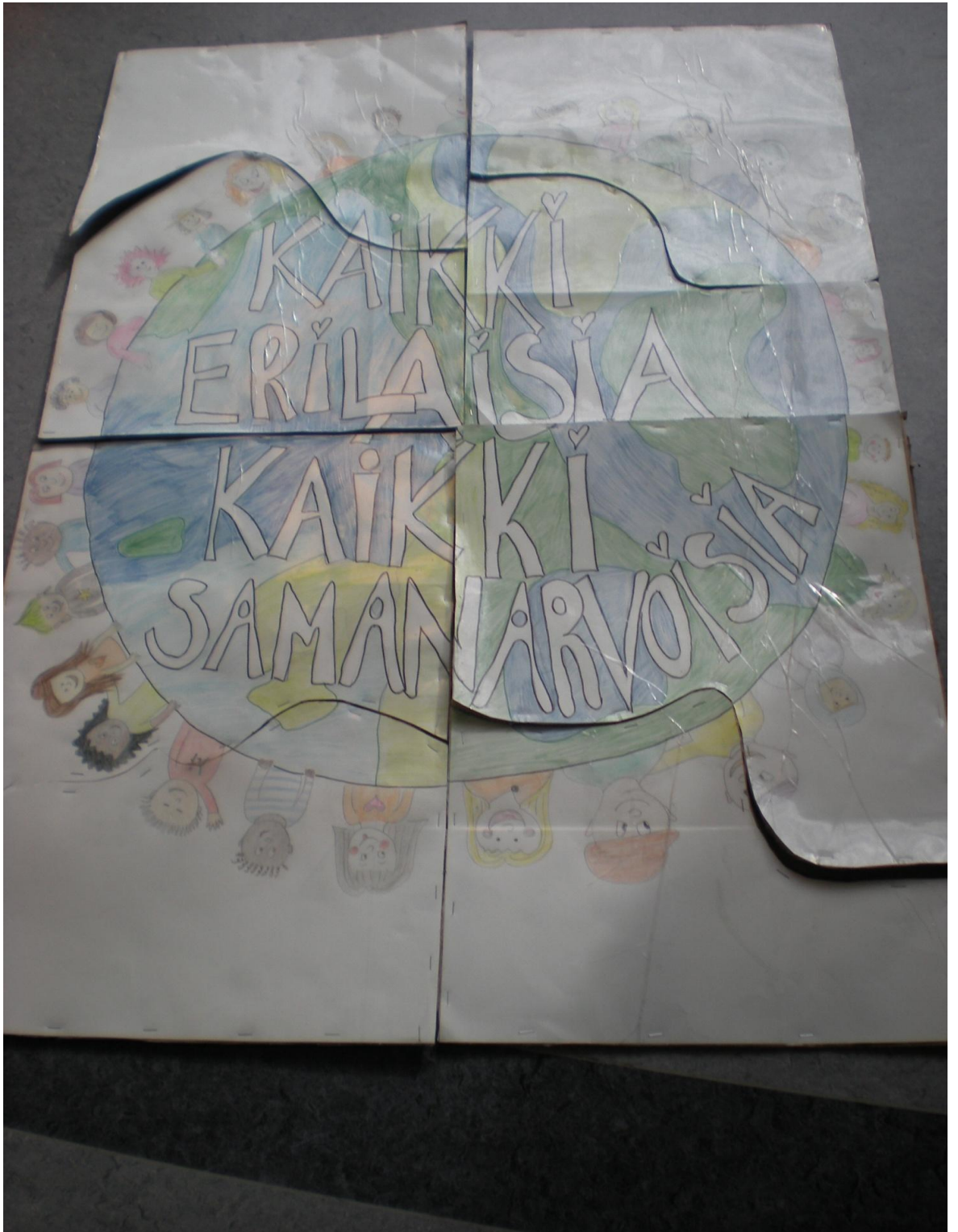
LIITE 8/4

LIITE 8/5

KOHTI SUVAITSEVAISEMPAA MAAILMAA – PROJEKTI Lapsille ja lapsiperheille!

Tervetuloa kirjastossa **9.-10.5.2012** järjestettävään tapahtumaan, missä käsitellään **kiusaamista, erilaisuutta, samanarvoisuutta** yms..

Avoimet ovet tapahtumaan klo. **14.00- 17.30** molempina päivinä. 5-7 lapsen ryhmissä ohjatut kierrokset **n. 70 min.** välein, kolme ryhmää kerrallaan.

Yhden kierroksen pituus **n. 60- 70 min.**

Asioita käydään läpi lapselle mielisillä tavalla toimia, eli: leikin, satujen, videoiden, pelien, pohdiskelun ja pienten keskustelujen avulla..

Tapahtuman järjestävät kolmannen vuoden sosionomiopiskelijat Sonja Niemelä ja Mirka Käsälä opinnäytetyönään, yhteistyössä Kokkolan kaupungin ulkomaalaistoimiston ja Kokkolan koulutuskirjaston kanssa.